

De zoon van de berentemmer

Over het boek

Auteur: Xavier-Laurent Petit

Vertaler: Leny van Grootel

Uitgeverij: Ploegsma

Over de maker

Xavier-Laurent Petit, geboren in 1956, is een gepassioneerde lezer en schrijver.

Na zijn studies filosofie werd hij eerst leraar en later schooldirecteur. Zijn liefde voor boeken leidde hem naar het schrijverschap. Inspiratie voor zijn boeken haalt hij uit actuele gebeurtenissen die hij ontdekt in krantenartikelen. Terwijl de media zich meer richten op de pure feiten, focust hij zich op de persoonlijke belevenissen van jongeren die geconfronteerd worden met die feiten. Zijn verhalen behandelen diverse onderwerpen, zoals oorlog en jongeren die ingelijfd worden in het leger (“Be safe”), armoede en kinderarbeid (“Maestro”), milieuaspecten in relatie tot de bouw van een dam (“L’Attrape-rêves”), en het leven van een jonge Roma in Parijs (“De zoon van de berentemmer”).

1. VOOR HET LEZEN

“De zoon van de berentemmer” is een aangrijpende roman die de lezer meeneemt op een emotionele reis door cultuurverschillen, doorzettingsvermogen en de kracht van ontdekking. De juryleden kunnen zich verwachten aan een meeslepende roman die hen uitdaagt om na te denken over hedendaagse maatschappelijke vraagstukken als migratie, integratie en persoonlijke veerkracht.

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Ciprian is de jongste in zijn gezin. Zijn familie zijn Ursari, berentemmers. In het begin reist hij met zijn gezin, zijn grootmoeder en hun beer Gaman in hun caravan van stad naar stad om daar geld te verdienen door op te treden met hun beer. Hier en daar “leent” zijn oudere broer Dimetriu ook wat eten van de lokale bevolking om het gezin te helpen overleven. Rond hetzelfde moment dat hun caravan het begeeft, worden ze weggejaagd door een haatdragend dorp. Ze krijgen een aanbod van twee rijke mannen (mensensmokkelaars Zslot en Lazlo) om voor veel geld de oversteek te maken naar Parijs. Onwetend gaan ze in op dit aanbod. Zijn grootmoeder wil echter niet mee, ze wil liever vrij sterven. De beer Gaman wordt losgelaten in het wild. Ciprian, zijn daddu, zijn mama, zijn zus Vera en zijn broer Dimetriu maken een lange reis naar Parijs. Daar toegekomen worden ze “opgevangen” door Karoly en zijn handlanger Dragoi in een kamp waar zelfs een stuk karton geld kost. Om de mensensmokkelaars terug te betalen moet iedereen “klussen”. Ciprian en Dimetriu moeten geld stelen in stations, Vera moet bedelen met een geleende baby, daddu moet zwaar fysiek werk verrichten. Om de zoveel tijd wordt hun geld opgehaald door Karoly, maar omdat ze nooit genoeg hebben, stijgt hun schuld door een oneerlijk opgelegde rente. Ciprian raakt

achter met zijn “loon” omdat hij na een tijd stiekem naar schaakwedstrijden kijkt in het park tussen mevrouw Walvis en meneer Enorm (later leren we dat hun namen Martha Kolenkova en Sigismund Lempereur zijn). Hierdoor wil Karoly hen straffen door misbruik te maken van Vera. Vera weet zich los te vechten, maar dat resulteert in een woedende Karoly. Daddu is na het horen van Vera's verhaal echter ook furieus en hij en een andere Ursari uit het kamp vermoorden Karoly met een Ursari-mes. Hierdoor ontstaan na het ontdekken van Karoly's lijk rellen in het kamp. Dimetriu wordt opgepakt, we zien hem niet meer terug. De vier andere gezinsleden worden naar een ander kamp verplaatst. Intussen ontwikkelt Ciprian zijn schaaktalent verder en na enkele ontmoetingen met mevrouw Walvis en meneer Enorm mag hij naar school bij Louise “Grijssoog”, die hem en Vera Frans leert, en meneer Gossé “IJzerdraad” die Ciprian leert schaken. Op een dag wordt hun kamp in brand gestoken door Ciprians mama. Ze was al een tijdje mentaal onwel omdat ze Dimetriu zo miste. Daddu wordt ook opgepakt als hoofdverdachte voor de moord op Karoly. Dan blijkt dat meneer Enorm vroeger een hoge piet was bij de politie met veel invloed. Hij krijgt papieren in orde voor hun gezin. De mama wordt opgenomen in een psychiatrische instelling, daddu blijft in de gevangenis, Vera en Ciprian mogen in een tehuis wonen met een dak en stromend water, zolang ze naar school blijven gaan. Allemaal dankzij Ciprians schaaktalent, want hij mag Franse burger worden om het Franse team te vertegenwoordigen op internationaal vlak. Mevrouw Walvis, de rijke vrouw die Ciprian onder haar hoede nam en daarmee zijn hele leven veranderde, sterft naar het einde toe. Het boek eindigt met Ciprian die een groot internationaal schaaktoernooi mag gaan spelen in zijn “land van afkomst”.

- Waarom moet Ciprian samen met zijn broer geld stelen en moet zijn zus Vera bedelen? Ze moeten dit doen om geld te verdienen en zo hun schuld aan de mensensmokkelaars terug te betalen.
- Hoe verandert Ciprians leven wanneer hij zijn schaaktalent ontdekt? Hoe denk je dat dit talent hem helpt tijdens zijn moeilijke reis?

2.2. Cover

Op de cover staat het silhouet van een beer met in het midden een caravan met mensen in.

- Wanneer in het verhaal speelt deze cover zich af? Voor het verhaal start. De caravan van Ciprians gezin begeeft het helemaal in het begin van het boek.
- Denk je dat de coverafbeelding de kernthema's van het verhaal, zoals migratie, familie en hoop, visueel weer spiegelt? Waarom wel/niet?
- Als je zelf een cover mocht maken voor het verhaal, hoe zou jouw ideale cover er dan uitzien?

2.3. Personages

De personages worden levendig en gedetailleerd beschreven in “De zoon van de berentemmer”. Ze maken zeker evolutie door naarmate het verhaal vordert. Vooral Ciprian maakt een opmerkelijke ontwikkeling door, van een onzekere en beïnvloedbare jongen tot iemand met zelfvertrouwen en schaakvaardigheden. Zijn reis van ontdekking en groei voelt authentiek en meeslepend aan, waardoor de lezers zich kunnen inleven in zijn emoties en uitdagingen. Ciprian draagt een interne tweestrijd met zich mee. Aan de ene kant herinnert hij zich zijn vroegere leven als Ursari, waarin hij met zijn familie rondreisde als berentemmer. Dit was een leven van tradities en uitdagingen, maar ook van vrijheid en verbondenheid met zijn familie. Aan de andere kant wordt hij geleidelijk aan een “Franse burger” in zijn nieuwe leven in Parijs, waar hij naar school gaat en Frans leert. Hij probeert zich aan te passen aan een totaal andere omgeving en levensstijl, wat hem een kans biedt op een betere toekomst.

Deze tweestrijd vormt een essentieel onderdeel van Ciprians karakterontwikkeling. Hij moet omgaan met een identiteitscrisis en het vinden van zijn plaats tussen zijn Romawortels en zijn nieuwe omgeving. Terwijl hij zich aanpast aan zijn nieuwe leven, ontdekt Ciprian dat hij schaaktalent heeft, wat een krachtige manier wordt om zichzelf uit te drukken en een brug te slaan tussen zijn verleden en zijn toekomst. Deze interne strijd en groei maken Ciprian tot een complex en diepgaand personage, wat de lezers helpt om met hem mee te leven en zijn ontwikkeling te volgen.

De dynamiek tussen de personages is complex en interessant. Ciprians band met zijn familie evolueert naarmate ze samen geconfronteerd worden met uitdagingen. De relatie tussen Ciprian en mevrouw Walvis, die zijn schaaktalent ontdekt, is ook ontroerend en invloedrijk. De wisselwerking tussen Ciprian en verschillende volwassenen, zoals mevrouw Walvis, meneer Enorm, en zijn leerkrachten Louise en Gossé, vormt de kern van zijn transformatie en zijn weg naar hoop en succes.

→ Voelt Ciprian een tweestrijd tussen zijn vroegere leven als berentemmer en zijn nieuwe leven in Parijs?

Ja, hij heeft moeite met de twee te verenigen en zijn nieuwe identiteit een plaats te geven/een kans te geven om zich te ontwikkelen.

→ Hoe denk je dat Ciprians schaaktalent hem helpt om zijn identiteit te begrijpen en te groeien als persoon?

2.4. Vertelperspectief / structuur

We beleven het verhaal in ik-perspectief door de ogen van Ciprian.

→ Op welke manier draagt het inzicht in Ciprians persoonlijke ervaringen en overwegingen bij aan je begrip van de uitdagingen waarmee hij wordt geconfronteerd als jonge Roma in een vreemd land?

→ Hoe beïnvloedt het beleven van het verhaal vanuit Ciprians perspectief je emotionele verbinding met de gebeurtenissen en personages? Wat voegt dit toe aan je leeservaring?

2.5. Einde

Er zijn veel onopgeloste zaken op het einde. We weten nog altijd niet waar Dimetriu is, of daddu naar de gevangenis zal moeten, of Ciprians mama uiteindelijk uit de psychiatrische instelling zal mogen, ... Helemaal aan het einde zijn Vera en Ciprian tijdelijk terug in hun "land van afkomst" voor een groot schaaktoernooi waar Ciprian aan meedoet onder begeleiding van Louise en Gossé. Daar zien ze ook kort een beer die vermoedelijk Gaman is, de beer die vroeger met hun familie rondtrok. Het verhaal eindigt met Ciprian die ons vertelt dat hij het toernooi ging winnen.

→ Komt de lezer te weten waar Dimetriu is aan het einde van het verhaal? Nee, de locatie van Dimetriu blijft onopgelost.

→ Krijgen we het lot te weten van Ciprians ouders? Nee, het lot van Ciprians moeder blijft onduidelijk.

→ Hoe draagt de onopgeloste status van bepaalde verhaalelementen, zoals de waarheid over Dimetriu en de toekomst van zijn ouders, bij aan de diepgang en realisme van het verhaal?

→ Wat zou de symbolische betekenis kunnen zijn van de scène waarin Ciprian en Vera een beer zien die vermoedelijk Gaman is? Hoe zouden ze zich gevoeld hebben? Hoe denk je dat dit moment zich verhoudt tot Ciprians persoonlijke groei en reis door het verhaal?

2.6. Sfeerschepping

Het verhaal roept een mengeling van emoties op, variërend van empathie en hoop tot spanning en onzekerheid.

De sfeer van het boek is overwegend aangrijpend en soms zelfs hartverscheurend. Dit wordt grotendeels bereikt door de manier waarop de auteur de lezers meeneemt in de innerlijke wereld van Ciprian, een jonge Roma-jongen die geconfronteerd wordt met tal van uitdagingen en onzekerheden. De beschrijvingen van de armoedige leefomstandigheden, de mensensmokkelaars en de moeilijkheden waarmee Ciprian en zijn familie worden geconfronteerd, dragen bij aan een gevoel van beklemming en urgentie.

Tegelijkertijd wordt de sfeer ook beïnvloed door momenten van hoop en veerkracht, vooral wanneer Ciprian zijn schaaktalent ontdekt en vriendschappen sluit. Deze momenten van licht en optimisme balanceren de zwaardere thema's en dragen bij aan een genuanceerde sfeer. Het boek creëert een brug tussen de harde realiteit van migratie, onrecht en overlevingsstrijd, en de innerlijke kracht en veerkracht van de personages. Dit alles draagt bij aan een diepgaande, emotionele leeservaring die de lezers zowel ontroert als aan het denken zet.

→ Hoe zou jij je voelen als je in dezelfde situatie zou zitten als Ciprian, ver van huis en geconfronteerd met moeilijke uitdagingen? Wat denk je dat je zou doen om ermee om te gaan?

→ Wat vind je van Ciprians ontdekking van zijn schaaktalent? Zou jij je ook kunnen voorstellen dat je iets speciaals ontdekt waar je goed in bent, zelfs in moeilijke tijden? Wat zou dat kunnen zijn?

3. VERWERKING

3.1. Thema: white saviors

Zonder Ciprians uitzonderlijke talent was het verhaal waarschijnlijk compleet anders gelopen voor hem en zijn gezin. Het verhaal toont aan dat mensen die onzichtbaar blijven in de maatschappij plots gezien en zelfs aanvaard

worden als ze van nut zijn voor die maatschappij. De sloppenwijk waar Ciprian en zijn gezin eerst in terechtkomen getuigt ervan dat Parijs blind blijft voor de vele vluchtelingen tot er rellen zijn. Ciprian wordt echter gered van zijn lot dankzij zijn uitzonderlijk talent dat maar toevallig opgemerkt wordt door rijke en invloedrijke mensen. Je zou hier kunnen spreken van “white saviors”. De term “white savior” verwijst naar een situatie in boeken, films of echte verhalen waarin een wit persoon wordt voorgesteld als iemand die de hoofdrol speelt in het redden of verbeteren van het leven van mensen van andere culturen of etnische achtergronden, meestal mensen van kleur. Dit gebeurt vaak zonder rekening te houden met de eigen capaciteiten, stem en kracht van de mensen die gered worden. In sommige gevallen kan het concept van “white savior” problematisch zijn, omdat het de indruk kan wekken dat mensen van kleur niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen of verandering teweeg te brengen zonder de hulp van witte mensen. Dit kan leiden tot stereotypering en het minimaliseren van de eigen kracht en mogelijkheden van mensen van kleur.

- Hoe denk je dat Ciprians schaaktalent zijn positie en de situatie van zijn gezin heeft beïnvloed?
- Hoe had zijn verhaal volgens jou eruit gezien als Ciprian geen schaakgenie was, of als zijn talent nooit ontdekt was geweest? Kan je voorbeelden bedenken uit de echte wereld waarbij mensen pas worden gezien en kansen toegereikt krijgen als ze zichzelf bewezen hebben? Een voorbeeld uit de echte wereld: als er iets van misdaad wordt begaan, wijzen mensen vaak snel naar mensen met een andere etnische achtergrond. Mensen met diezelfde etnische achtergronden die bij de Rode Duivels spelen zijn echter nationale helden.
- Denk je dat de auteur geprobeerd heeft te voorkomen dat de hulp van o.a. mevrouw Walvis en meneer Enorm wordt gezien als een “white savior”-situatie? Waarom wel/niet? Wat zouden de bedoelingen geweest zijn van de auteur denk je?

3.2. Ciprians toekomstig dagboek

MATERIAAL

- Pen en papier

Schrijf een denkbeeldig dagboekfragment van Ciprian nadat het boek is geëindigd.

- Hoe zou zijn leven eruit zien?
- Welke keuzes heeft hij gemaakt?
- Wie uit zijn oude leven ziet hij nog terug?

3.3. Herschrijf een scène

MATERIAAL

- Pen en papier
- Eventueel het boek zelf, of een selectie van enkele vooraf gekozen fragmenten

Kies een scène uit het boek en schrijf het fragment opnieuw vanuit het perspectief van een ander personage.

- Hoe zou die persoon de gebeurtenissen en emoties ervaren hebben? Waarom denk je dat?

3.4. De graphic novel

MATERIAAL

- Pen
- Prints van de graphic novel (downloaden via deze link: https://medias.edl.li/gecko/extrait/prod/9782369817802_F.pdf)
- Eventueel het boek zelf

Van het boek is ook een graphic novel gemaakt door Cyrille Pomès en Isabelle Merlet. Bekijk de pagina's.

- Hoe denk je dat de visuele elementen van deze graphic novel-versie bijdragen aan het begrip van het verhaal en de personages?
- Zet de pagina's uit de graphic novel in de juiste volgorde.
 - Hoe ben je tot deze volgorde gekomen?

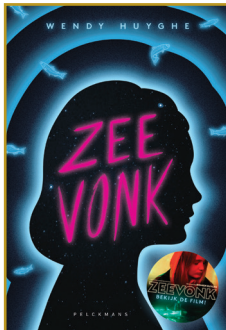
- Bij welke scène uit het boek passen deze pagina's? Hoe weet je dat? Het hoort bij het begin van het verhaal. We zien eerst Ciprians beer en oma terwijl zijn gezin in een karretje wegrijdt. Daarna krijgen we (een start van) de uitleg van hoe dit zo gekomen is.
 - Dit is niet in dezelfde vertelvolgorde als in het boek. In het boek krijgen we deze gebeurtenissen in chronologische volgorde. Waarom zouden ze de volgorde van de scènes aangepast hebben volgens jou? Hoe verandert dit voor jou het verhaal?
 - Zien de personages eruit zoals jij ze had ingebeeld? Had je liever eerst de graphic novel gelezen en dan het boek of toch andersom? Waarom?
-

4. VERDER LEZEN

- Zwerveling / Peter Van den Ende (Querido, 2019)
 - Dingen die ik niet over schapen wist / Jaco Jacobs (Ploegsma, 2022)
 - Alleen op de wereld / Hector Malot en Charlotte Dematons (ill.) (Gottmer, 2017)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Zeevonk

Over het boek

Auteur: Wendy Huyghe
Uitgeverij: Pelckmans

Over de maker

Wendy Huyghe, een veelzijdige Belgische auteur en scenarioschrijver, begon als journalist en zoekt nu naar kleine verhalen en gedeelde emoties die ons verbinden. Haar schrijfdebuut, de young adult roman 'Zeevonk', ontstond in samenwerking met haar broer, regisseur Domien Huyghe. Ze haalden hun inspiratie uit het gedeelde verlies van hun vader twintig jaar geleden. De verfilming van 'Zeevonk' ging in februari 2023 in première op het Berlinale International Filmfestival. Momenteel werkt ze aan haar tweede roman, een feministische dystopische coming-of-age. Ook werkt Huyghe met haar broer aan het scenario van hun tweede speelfilm, 'Amari'. Verder is ze de bedenker en schrijver van twee tv-series: 'Tommy Pepper', een animatieserie voor Ketnet, en 'Skate or Hate', een dramaserie.

1. VOOR HET LEZEN

'Zeevonk' biedt een originele inkijk in het hoofd van een meisje dat geconfronteerd wordt met rouw en verlies. Met de missie haar vader te verdedigen, zoekt ze naar de waarheid achter het bootongeluk dat haar leven overhoop haalde. Samen met Vincent gaat ze op zoek naar een zeemonster om haar gelijk te bewijzen. Het verhaal neemt de lezers mee op een emotionele reis door een intrigerende onderwaterwereld. Rouw, vriendschap en avontuur komen aan bod, in een herkenbare Oostendse setting.

- Hebben jullie al tegen ongeloof gebotst als jullie mensen van iets proberen te overtuigen? Hoe voelden jullie je toen? (persoonlijk antwoord)
- Hoe denken jullie dat Lena's zoektocht naar de waarheid zich zal ontfouwen? (persoonlijk antwoord)

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

'Zeevonk' is een meeslepende young adult roman over Lena. Haar vaders vissersboot vergaat tijdens een storm en hij komt samen met twee bemanningsleden om, waaronder ook de vader van haar beste vriendin Kaz. De Oostendse gemeenschap fluistert dat het de schuld van Lena's vader is, maar Lena gelooft hier niets van. Tijdens de begrafenisboot ziet ze een mysterieuze schim onder de boot verdwijnen, maar niemand gelooft haar, zelfs haar beste vriendin niet. Op een dag ontmoet Lena Vincent, een excentrieke jongen verkleed als een octopus. Samen delen ze een passie voor zeeleven en gaan ze op zoek naar het zeewezen dat Lena gezien heeft, terwijl ze de waarheid achter de dood van haar vader proberen te achterhalen.

2.2. Cover

Op de cover zien we het silhouet van vermoedelijk Lena's profiel. Het silhouet is zwart met lichtgevende blauwachtige stippen en is omringd door vissen van dezelfde kleur. De stippen stellen zeevonk voor.

- Weet iemand wat zeevonk is? Zeevonk is een natuurfenomeen veroorzaakt door bioluminescentie bij microscopisch kleine zeedieren. Bij beweging in het water stralen deze organismen een betoverend blauwachtig-groen licht uit.
- Wie heeft al ooit zeevonk gezien in het echt? (persoonlijk antwoord)
- Welke rol speelt zeevonk in het boek? Lena heeft mooie herinneringen aan hoe ze vroeger in de zomer met haar papa op het strand zat, wachtend op zeevonk. Ze heeft er echter nooit gezien. De omstandigheden om zeevonk te zien zijn namelijk zeer specifiek. Op het einde van het boek, een jaar na haar papa's dood, ziet ze uiteindelijk toch zeevonk in een ontladend en magisch moment. Ze heeft haar papa's dood een plaats kunnen geven en is terug ontvankelijk voor het mooie in het leven, zonder hem te vergeten.

2.3. Personages

Lena is een twaalfjarig meisje. Ze is de dochter van **Antoine**, een vissersman en eigenaar van de vissersboot de Zegevier, en **Christine**, eigenaar van een viswinkel. Ze heeft een broer, **Jules**, die zeventien is, en een zus, **Fran**, die zes is. Voor haar vaders dood was ze een gelukkig kind. Ze deelde haar vaders liefde voor de zee en zeilde graag onder begeleiding van haar peter en coach **Marre**. Dat was een hobby die ze ook deelde met haar beste vriendin **Kaz**, de dochter van één van de bemanningsleden van haar vaders schip. De drastische verandering die de dood van haar vader teweegbrengt, zorgt voor vele moeilijkheden binnen de relaties in haar leven. Ze heeft minder geduld, heeft woede-uitbarstingen en houdt mensen op een afstand. Ze maakt ruzie met iedereen: haar mama, haar broer, haar zusje, haar beste vriendin die eigenlijk niet meer met haar mag praten omdat haar moeder Antoine ervan beschuldigt de zeelieden op een te wilde zee te laten uitvaren, ... Ze haalt hard uit naar iedereen die een slecht woord over haar vader te zeggen heeft en die haar niet gelooft als ze zegt dat het een zeemonster was die de Zegevier deed zinken. Ze wil koste wat het kost haar vaders onschuld bewijzen en in dat proces kwetst ze een heleboel mensen. Doorheen het boek volgen we haar zoektocht naar hoe ze de wereld zonder haar vader moet navigeren en de vele moeilijkheden die dat met zich meebrengt.

Vincent is een veertienjarige jongen. Hij werkt in de zomer van Antoines dood in het Secret Sea Creatures Museum in Oostende als flyerjongen. Hiervoor draagt hij een octopuspak. Zijn eerste ontmoeting met Lena was toen hij aan het flyeren was op straat tijdens de rouwmaaltijd net na de begrafenisplechtigheid van de drie zeemanslieden van de Zegevier. Hij had echter niet door dat het om Lena's vader ging. Na een vluchtige ontmoeting werd hij namelijk verjaagd door Marre, Lena's peter, wie hij als haar vader zag. Hierdoor neemt hij Lena's zoektocht naar een zeemonster initieel niet zo serieus. Hij doet alsof zijn ouders belangrijke mariene biologen zijn, misleidt haar met een tand uit de museumshop en behandelt de zoektocht eerder als een spel, onwetende dat het voor Lena allemaal echt is. Later geeft Lena toe dat ze op zoek gaat naar een zeemonster, omdat ze gelooft dat haar papa erdoor gestorven is. Pas bij de zwaarte van dit nieuws beseft hij dat hij nooit tegen haar had mogen liegen.

Het **zeemonster** speelt een enorm grote rol in het verhaal. Hij verschijnt voor het eerst op de begrafenisplechtigheid door plots onder de boot door te zwemmen, waardoor Lena's hoofd op hol slaat. De zoektocht naar het monster duwt haar steeds verder en verder weg van haar geliefden. Haar obsessie met het monster brengt haar echter wel dichterbij haar vader. Doorheen de zoektocht borrelen veel herinneringen op aan vroeger. In de climax van haar zoektocht komt ze oog in oog te staan met het zeemonster dat in zeevonk baadt, en laat ze het los. In de epiloog lezen we dat dat loslaten niet het einde, maar het begin was van haar rouwproces.

- Hoe zag Lena's leven eruit voordat haar vader overleed? Welke hobby deelden zij samen?
Ze was een gelukkig kind. Samen met haar papa leerde ze bij over de zee, ging ze op zoek naar zeevonk, maakte ze strandwandelingen...
- Hoe verandert Lena nadat haar vader is overleden? Welke moeilijkheden ervaart ze in haar relaties met anderen? Ze houdt iedereen op afstand, weet niet goed hoe ze zich moet gedragen, doet bot...
- Waarom gelooft Lena dat het zeemonster de boot van haar vader heeft laten zinken? Hoe probeert ze zijn onschuld te bewijzen? Tijdens de begrafenis merkte ze een grote schaduw op onder de boot die de hele boot deed wankelen. Ze denkt dat de Zegevier door dat monster geraakt is en daarom is gezonken. Als ze het monster vindt, zou dat bewijzen dat het niet haar vaders schuld was dat hij en zijn twee bemanningsleden (waaronder de papa van haar beste vriendin) gestorven zijn.
- Welke gevolgen heeft Lena's obsessie met het zeemonster voor haar relatie met haar familie en vrienden?
Lena's obsessie met het zeemonster heeft ernstige gevolgen voor haar relaties met haar familie en vrienden.

Ze is minder geduldig, heeft woede-uitbarstingen en houdt mensen op een afstand. Haar zoektocht drijft haar steeds verder weg van de mensen die het dichtst bij haar staan, waardoor ze zich geïsoleerd voelt en eenzaamheid ervaart. Ze kwetst anderen zonder het te beseffen, omdat ze vastberaden is om haar vaders onschuld te bewijzen.

- Wat gebeurt er tijdens de climax van Lena's zoektocht? Hoe verandert dit haar perspectief? In de climax van Lena's zoektocht komt ze oog in oog te staan met het zeemonster, dat omringd is door zeevonk. Op dat moment realiseert Lena zich dat haar obsessie met het monster haar verhinderde om echt te rouwen om haar vader. Ze laat het monster los en beseft dat haar zoektocht niet alleen ging om het bewijzen van haar vaders onschuld, maar ook om het omgaan met haar verlies. Door het loslaten van het zeemonster kan ze beginnen met haar rouwproces en zich verzoenen met het verdriet om haar vaders dood.
- Hoe verloopt Lena's rouwproces volgens de epiloog? Wat heeft ze geleerd in haar zoektocht naar het zeemonster? Volgens de epiloog was het loslaten van het zeemonster niet het einde, maar het begin van Lena's rouwproces. Ze heeft geleerd om te accepteren dat haar vader is overleden en heeft vrede gevonden met haar verdriet. Door haar avontuur met het zeemonster heeft Lena geleerd dat het belangrijk is om te rouwen en emoties te uiten in plaats van ze te onderdrukken. Ze is nu in staat om zich weer te verbinden met haar familie en vrienden en om haar leven voort te zetten met de mooie herinneringen aan haar vader.
- Wat denken jullie dat Lena heeft geleerd over verlies en rouw door haar avontuur met het zeemonster? (persoonlijk antwoord)
- Hoe zouden jullie reageren als jullie in Lena's schoenen zouden staan? Zouden jullie ook op zoek gaan naar het zeemonster om antwoorden te vinden? (persoonlijk antwoord)

2.4. Vertelperspectief / structuur

- Hoe denk je dat het verhaal anders zou zijn geweest als het in de derde persoon was geschreven in plaats van het ik-perspectief? Welke invloed zou dat hebben gehad op hoe je de emoties en gedachten van Lena ervaart?
- Hoe heeft het ik-perspectief je geholpen om je meer verbonden te voelen met Lena en haar zoektocht naar het zeemonster? Welke emoties en gedachten van Lena zijn het meest levendig voor je geworden door deze vertelstijl?
- Wat denk je dat de auteur heeft willen bereiken door het verhaal in het ik-perspectief te schrijven? Hoe heeft deze vertelstijl bijgedragen aan het overbrengen van de diepe emotionele reis van Lena en haar rouwproces?

3. VERWERKING

3.1. Je eigen zeevonkbeeld

MATERIAAL

- Drie dikke witte bladen papier
- Wit oliepastelkrijt (wasco, pandakrijt, ... zolang het op basis van olie is)
- Zwarte, donkerblauwe en blauwe ecoline (of waterverf)
- Een brede borstel of sponsborstel

Op het einde van het boek verlicht zeevonk de donkere massa die de Noordzee is. Het is een hoopvol en krachtig beeld waar sterk naar opgebouwd werd. Creëer Lena's zeevonkbeeld met de volgende stappen. Denk na over wie de belangrijkste mensen in haar leven zijn, welke herinneringen die ze zeker moet koesteren en welke vooruitzichten ze naar kan uitkijken, en maak zo een lichtgevend beeld voor haar om haar eraan te herinneren dat ze niet alleen is. Je kan het beeld ook maken over jezelf als je dat wilt.

- Neem drie dikke witte bladen papier en een wit oliepastelkrijt.
- Teken vijf cirkels voor de vijf personen in je leven waar je het meteen aan zou laten weten als je iets ongelooflijk leuks overkomt. Dat mag op eender welke plek op je blad zijn. Doe dit op alle drie je bladen.
 - Wie zijn die personen?
 - Waarom heb je hen gekozen?
 - Had je moeite met kiezen? Waarom?

- Leg één blad aan de kant en ga verder met twee van je bladen. Vul je blad aan met tien bolletjes voor de tien mooiste herinneringen die je al hebt beleefd. Dat mag op eender welke plek op je blad zijn. Doe dit op je twee resterende bladen.
 - Welke herinneringen zitten ertussen?
- Leg één blad aan de kant en ga verder met je laatste blad. Teken twintig sterretjes voor alle leuke dingen waar je nog naar uitkijkt in je nabije of verre toekomst.
 - Naar welke dingen kijk je uit in de nabije toekomst?
 - Naar welke dingen kijk je uit in de verre toekomst?
- Neem zwarte ecoline en verf je eerste blad waar enkel bollen op staan. Neem donkerblauwe ecoline en verf je tweede blad waar bollen en stippen op staan. Neem blauwe ecoline en verf je derde blad waar bollen, stippen en sterren op staan. Zo krijg je een hoopvol drieluik: ook in Lena's donkerste periode waren er nog mensen die er voor haar waren (zelfs als ze dat soms niet merkte), niemand kan haar de mooie herinneringen die ze heeft nog afpakken, en de toekomst die ze tegemoet gaat (ook al zal het soms nog moeilijk worden) heeft nog veel te bieden.

3.2. Steentje

MATERIAAL

- Bijlage tekst "Steentje"
- Bijlage tekst Jules' lied
- Bijlage voorbeeld platenhoes

- Rouwen kan op veel manieren. In het boek rouwt Jules, de broer van Lena, door te rappen. Hij giet zijn verdriet in ritmische woorden. Jules' lied werd geschreven door Brihang, een West-Vlaamse rapper. Brihang is onder andere bekend voor zijn lied "Steentje". Beluister het lied, en lees de tekst.
 - Waarover gaat het lied volgens jou?
- In het boek lezen we enkele fragmenten van Jules' lied.
 - Wat zijn de gelijkenissen en verschillen tussen "Steentje" en het lied van Jules?
 - Vul het lied van Jules aan met een strofe van vier lijntjes. Wat zou hij nog geschreven hebben volgens jou? Leg alle fragmenten van de groep samen tot je een volledig lied krijgt.
 - Extra: Kies één zin uit het lied van Jules. Geef het in als prompt in een AI-beeldmaker zoals vb. Dall-e (<https://openai.com/dall-e-2> – sms-verificatie is wel vereist). Als de AI je meerdere opties geeft, kies dan het beeld dat je het meest aanspreekt. Voeg het beeld en je gekozen zin samen om een platenhoes van te maken voor Jules' lied. Als je een zin koos uit je zelfgeschreven tekst kun je jouw naam op de plaat zetten. Dit kan digitaal of op papier.

4. VERDER LEZEN

- De Walvisbibliotheek / Zidrou en Judith Vanistendael (ill.) (Oogachtend, 2021)
- King en de drakenvlinders / Kacen Callender (Querido, 2022)
- Pony / R.J. Palacio (Querido, 2022)

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1

Tekst Steentje

Der zit een steentje in m'n schoen, maar kzien der al gewend aan
 'T Is daardoor da'k 't gevoel heb da'k besta
 Ik ben der want ik zie het in de spiegel van het raam
 Ik ben der want ik spreek dezelfde taal, au revoir

Der zat een wimper in m'n oog en een vlieg in m'n mond
 'T Was daardoor da'k 't gevoel had da'k bestond
 Ik rookte sigaretten met de pintjes da'k dronk
 Want als ik dan ga sterven, doe'k het liever ongezond, ha-ha

Der zit een liedje in m'n kop, in de douche zing ik mee
 Daardoor da'k 't gevoel heb da'k leef
 Ik weun al heel m'n leven in een droomkasteel
 Geweun omdat'k de kamer met je deel, en tzien der veel

Der zit een mug op de muur en ik krijg hem nie geklopt
 En tis toch weer typisch want 'k moe morgen vroeg op
 Je weet wa da ze zeggen over het toeval en het lot
 Ik ben het bijna zeker ja die mug is God, ha-ha

Het knelt en het wringt nu al 26 jaar
 Ja 't is al heel m'n leven da'k het steentje meedraag
 Der zien zo van die dingen die gebeuren
 Op den duur stel je 't ook niet meer in vraag

Ik voelde pas da'k leefde door te spelen met de vlam
 Ma, van te veel te leven, ja dan raak je opgebrand
 Dus vertrekken we op reis naar een tropisch warm land
 En een foto als bewijs om te posten via Instagram, ha-ha

Der zit een splinter in m'n duim en 'k henne bleine op m'n hiel
 Kuje daar geen pilletje voor schrijven, alsjeblijft?
 En ook voor m'n verdriet, is der niks da je kunt doen?
 'T Zit verzekers nog een- nenenene

Der is niemand dat het ziet, aiaiai
 Maar ik voel het in m'n ziel, aiaiai
 En hoeveel dat het piekt, is hoe da je 't vergelijkt
 Of hoe da je 't bekijkt, aiaiai

Der is niemand dat het ziet, aiaiai
 Maar ik voel het in m'n ziel, aiaiai
 En hoeveel dat het piekt, is hoe da je 't vergelijkt
 Of hoe da je 't bekijkt, aiaiai

Der is niemand dat het ziet, aiaiai
 Maar ik voel het in m'n ziel, aiaiai
 En hoeveel dat het piekt, is hoe da je 't vergelijkt
 Of hoe da je 't bekijkt, aiaiai

Der is niemand dat het ziet, aiaiai
 Maar ik voel het in m'n ziel, aiaiai
 En hoeveel dat het piekt, is hoe da je 't vergelijkt
 Of hoe da je 't bekijkt, aiaiai

'T Zit verzekers nog een steentje in m'n schoen, ha-ha

Bijlage 2

Tekst Jules' lied

Pa, jij zit voor altijd in mijn kop.
Je leefde bij ons, maar je woonde in 't sop.
Jij was de wind in het zeil van ons schip.
Je blik stond altijd op de horizon gericht.

Pa, jij was een man van de zee.
Je keek altijd over onze schouder mee.
Jij was de man die de storm trotseerde.
We wachten al lang – wanneer kom je weer?

Pa, weet dat we je missen.
Weet dat we...

[...]

Pa, we zwaaien in het donker naar de lichtjes.
Pa, we laten je varen, voorzichtigjes.

Bijlage 3

Voorbeeld platenhoes

Het net

Over het boek

Auteur: Frank Geleyn

Uitgeverij: De Eenhoorn

Over de maker

“Het Net” is het laatste boek van deze schrijver uit Torhout. Hij overleed in januari 2023 aan NET-kanker, dezelfde ziekte dus als de moeder van Arthur, het hoofdpersoonage in dit boek. Hij was pas 62 jaar. Frank Geleyn was leraar Frans en Latijn en schreef kinder- en jeugdboeken die vaak over actuele thema’s gingen. Zijn debuut maakte hij in 2003 met “Ik zwijg”, een jeugdroman over pesten. “Game over” (2021) gaat over gameverslaving. “Bloed op het schoolplein” (2011) over geweld op school en “Het Net” (2022) over omgaan met kanker. Moeilijke onderwerpen, maar Frank Geleyn zorgde er voor dat het niet te zwaar en somber werd, wel realistisch maar ook hoopvol en met een optimistisch einde. Zijn boeken werden vaak genomineerd, ook voor De Leesjury, zoals “Monsters van het bloed” in 2007, “Jack de slak” (2021) en nu “Het Net” (2022).

Sommige van zijn kinderboeken werden vertaald in China, Korea en Denemarken.

Voor het lezen

Als begeleider kan je kiezen of je de juryleden van tevoren vertelt dat de schrijver overleden is. Of pas daarna. Dat moet je zelf beoordelen. Het kan de reacties beïnvloeden natuurlijk.

1. HET VERHAAL

1.1. Korte inhoud

Het is een doodgewone vrijdag, Arthur komt thuis van school en wil meteen naar de voetbaltraining vertrekken maar zijn ouders houden hem tegen. Ze vertellen hem en zijn zus Olivia dat hun moeder kanker heeft. Moeder wil dat iedereen zo gewoon mogelijk blijft doen. Ze wil optimistisch blijven. Daarom wil ze ook dat Arthur gewoon naar de training en de match gaat op zondag.

Hij is bang en ongerust maar vastbesloten om moeder zo veel mogelijk te steunen. Hij piekert veel, dan slaat zijn verbeelding op hol en bedenkt hij de ergste scenario’s. Dat noemt hij de crazy monkey in zijn hoofd. Maar ondanks alles droomt hij ook over de liefde... Want Arthur is stiekem verliefd op Morgane. Ze fietsen iedere dag samen naar school. Hij zegt niets over de ziekte van zijn moeder, ook niet aan zijn vrienden. Hij wil geen medelijden en zeker niet van de leerkrachten. Maar toch doen de bemoedigende woorden van zijn voetbaltrainer hem goed. Op maandag wordt moeder geopereerd en ze mag na een paar dagen naar huis. De kanker is niet helemaal weg. Ze is moe en heeft veel pijn. Arthur en zijn vader zorgen voor haar. Arthur is soms boos dat zijn vader te veel tijd besteedt aan zijn werk maar vindt het dan ook weer prachtig dat hij moeder trakteert op een concert van Axelle Red! Het gaat op en neer met de ziekte, moeder vermagert sterk en de pijnaanvallen komen op onverwachte momenten. Het weegt op het gezin, Arthur probeert zich sterk te houden en op school niets te laten merken

maar hij is bang dat hij het niet meer zal aankunnen. Als Morgane vraagt om mee te gaan naar het optreden van een band verzint hij een smoesje want hij wil zijn moeder niet alleen laten. Ze vindt het vreemd en denkt dat hij boos is. Voor Arthur wordt alles teveel, zijn resultaten zijn slecht, hij reageert brutaal en onverschillig als een leraar hem terechtwijst. Als ze samen naar huis fietsen breekt zijn ketting en hij maakt een lelijke val. Het is de druppel, Morgane wil hem helpen maar door de schok begint hij te huilen en hij gooit er alles uit. Dat lucht enorm op. Morgane reageert lief, vol begrip. Nu moet Arthur ook schoon schip maken met zijn vader. In een goed gesprek blijkt dat vader wel degelijk zijn uiterste best doet om het gezin draaiende te houden. Moeder heeft een skype-gesprek met haar dokter, die haar kan geruststellen en motiveren. Natuurlijk is ze nog niet genezen, maar dankzij nieuwe medicijnen en een goed dieet gaat het de goede kant op. Ze kan zelfs mee naar een belangrijke voetbalwedstrijd. Arthur schittert in de goal. Hij voelt zich een stuk beter en durft eindelijk te dromen: misschien gaat hij ooit voor Juventus spelen, dan wonen hij en Morgane in Italië en komen zijn trotse ouders op bezoek!

1.2. Cover

- Wat dacht je toen je de cover zag? (Dit is een boek over voetbal. Of: dit is een jongensboek. Of: dat lijkt me een leuke jongen! Of..?)
- Was je nieuwsgierig?
- Komt de inhoud overeen met de foto? Eigenlijk gaat het niet over voetbal, maar over een doodzieke moeder. Misschien heeft die foto je op het verkeerde been gezet!
- Op de cover staat: "Lekker lezen". Denk je dan eerder aan een vrolijk en ontspannend boek dat lekker weg leest? Kijk eens naar andere boeken in je kast (of in de Bib). De meeste jeugdboeken hebben een getekende omslag. Waarom is hier voor een foto gekozen denk je? Het is een realistische foto. Het zou een buurjongen kunnen zijn, of jijzelf. Vind je dat hij past bij dit verhaal? Kun je een andere cover bedenken?
- De titel is "Het Net". Waar slaat dat op? Het net van een voetbaldoel? Arthur is keeper, hij moet de bal dus uit het net houden. Maar het is ook de naam van de ziekte van moeder, NET-kanker (p.10). Het is dus een dubbelzinnige titel. Is dat goed gevonden?
- Op de achterkant staat dat het boek vooral over de ziekte gaat en over hoe Arthur en zijn gezin daarmee omgaan. Zou je het boek ook gelezen hebben als het niet in de selectie van de Leesjury zat? Of vind je dat geen fijn onderwerp? Of juist wel en interesseert het je. Waarom zou je over kanker willen lezen? (Omdat je dokter wilt worden? Omdat je iemand kent die kanker heeft? Omdat je Arthur een sympathieke kerel vindt?)

1.3. Personages

- Wie zijn de belangrijkste personages? Arthur, zijn moeder en vader, zus Olivia en zijn buurmeisje Morgane.
- Kun jij hen beschrijven? Weet je iets over hun uiterlijk? Deze schrijver geeft weinig of geen aanwijzingen. Je moet dus zelf bedenken hoe ze eruit zien. Vind je dat fijn? Of wil je graag meer details?
- We weten eigenlijk alleen wat de hoofdpersoon, Arthur, doet, denkt en ziet. Het is vanuit zijn standpunt beschreven, vanuit zijn perspectief. Hij zegt bijvoorbeeld nergens hoe oud hij is. Wat kun je wel vertellen over Arthur? Het is een gewone jongen, hij is een nakomertje. Hij is de keeper van het voetbalteam, houdt van gamen, is beetje slordig (p.3, huissleutels) Hij is best cool, gebruikt veel jongerentaal en doet graag stoer, wil niet huilen! Maar hij is ook gevoelig en zorgzaam, wil zijn moeder zoveel mogelijk helpen. Kun je daar voorbeelden van geven? Hij kookt en poetst (p.82-83) hij weet zelfs wat de lievelingsthee van zijn zus is (p.63). Soms slaat zijn verbeelding op hol en gaat hij meteen het ergste denken. Maar hij kan ook wegdromen over Morgane (p.25, 42, 67).
- We zien alle personages door de ogen van Arthur. Heb je gemerkt dat hij door het verhaal heen anders over hen gaat denken?
 - Zijn vader: Arthur weet niet precies wat zijn vader doet: een slaaf van de bank (p.72). Hij vindt dat hij veel te vaak wegvlucht naar zijn studeerkamer, een workaholic. Hij ziet wel dat vader goed voor zijn vrouw wil zorgen en dat ze van elkaar houden (p.69) maar verwijt hem toch dat hij zijn werk voorrang geeft (p.21-102).
 - Heb je gemerkt dat het voortdurend in het boek terugkomt? Arthur heeft er duidelijk last van, maar heeft hij gelijk?
 - Hoe komt het dat hij anders gaat denken over zijn vader? Moeder zet hem aan om het uit te praten. " ... een gesprek onder vier ogen." (p.105)

- Zijn zus:
 - Wat denkt Arthur over zus Olivia? Hij vindt haar maar raar, door het grote leeftijdsverschil hebben ze elkaar weinig te vertellen (p.17).
 - In het begin is ze een opgewonden standje (p.63) maar dat verandert. Hoe komt dat denk je? Door de ziekte van haar moeder? Omdat ze een baby krijgt? Olivia wordt volwassen, ze groeit in haar relatie en ze maakt minder ruzie met haar vriend Ben. Ze gaat weer studeren voor fotografe (p.64) en komt zelfs naar zijn voetbalmatch kijken. En ze vraagt of Arthur de peter van haar kind wil zijn (p.141)!

1.4. Stijl

- In welke tijd is dit boek geschreven? In de tegenwoordige tijd.
- Hoe zou je de stijl kunnen omschrijven? Het is heel realistisch geschreven. In de ik-vorm, dat zie je al meteen aan de eerste zin: "Ik gooi mijn fiets tegen de zijgevel van het huis..." Arthur is aan het woord, je volgt hem de hele tijd, je maakt alles mee.
- De schrijver koos voor een directe, onopgesmukte stijl, zonder veel versieringen. Vind je dat hij de taal van een tienerjongen goed getroffen heeft? Praten jullie ook zo? "... eerst bikken." (p. 26) "Ik baal als een stekker." (p.44) "Ik weet begot niet meer..." (p.52) Arthur gebruikt veel Engelse woorden en uitdrukkingen. Doe jij het ook? Soms proberen volwassenen jongerentaal te kopiëren, dat klinkt niet altijd geloofwaardig... Is de schrijver er in geslaagd om de taal van een tienerjongen te vatten? Kun je voorbeelden geven? "...bang voor een bad habit of een verslaving hoeven ze niet te zijn." (p.5) "Ik haal mijn schouders op. Who cares." (p.57) "Ik ben niet zo goed in small talk." (p.81)
- Of komt de volwassen schrijver ook af en toe tevoorschijn? Soms gebruikt hij toch ouderwetse woorden: "een gereputeerd arts." (p.19) "Helaas. Het lukt me niet echt." (p.16) "Ik rep me naar de kantine." (p.139) Of wijze beschouwingen die een tiener niet zo zou verwoorden: "De liefde tussen ouders, dat zie je niet overal (...) koppels die nauwelijks om elkaar geven, die gewoon uit routine of koele berekening bij elkaar blijven." (p.69)

1.5. Genre

- Wat voor soort boek is dit? Het is een realistisch boek. Het kan echt gebeurd zijn. Ondertussen weten we dat de schrijver ook aan NET-kanker leed, hij is er aan overleden. Hij heeft dus zijn eigen ervaringen in dit verhaal verwerkt. (zie 2. Verwerking.)

1.6. Tijd

Het boek is in de tegenwoordige tijd geschreven en is chronologisch. Dat wil zeggen dat het de hoofdpersoon volgt vanaf het moment dat het belangrijkste thema, de ziekte van moeder, aangesneden wordt. Het is een lineair verhaal, er zijn weinig of geen tijdsprongen of zijlijnen die afleiden en ook weinig personages. Allemaal rechttoe rechtaan.

1.7. Einde

- Hoe eindigt het boek? Positief. Moeder voelt zich beter en gaat zelfs weer werken. Arthur kan misschien bij de jeugdploeg van Club Brugge spelen. Hij en Morgane hebben een romantisch etentje in het jeugdhuis en dromen van een toekomst samen.
- Had je dit einde verwacht? Het is een open einde, het hoofdprobleem, de ziekte van moeder, is niet opgelost. Je weet dus niet hoe het uiteindelijk zal aflopen.
- Wat vind jij van zo'n open einde? Vind je het vervelend dat je niet weet hoe het verder gaat met Arthur?
- Met welke vragen blijf je zitten? Noem ze eens op? Bijvoorbeeld:
 - Zal de moeder van Arthur genezen?
 - Blijven Arthur en Morgane bij elkaar?
 - Gaat hij carrière maken en een beroemde keeper worden?

- Had je liever dat het boek verder ging tot alles duidelijk is? Of vind je het fijn om zelf verder te fantaseren? Wat zou je dan allemaal nog bedenken?
 - Opdracht: de juryleden kunnen opschrijven hoe ze het verhaal zouden afmaken en dan met elkaar vergelijken. Bijvoorbeeld:
 - Arthur wordt uitgekozen om bij de jeugdploeg van Club Brugge te spelen. Maar daardoor is hij veel van huis en komt zijn relatie met Morgane in de knoei.
 - De moeder hervalt en gaat dood.
 - Arthur en Morgane verhuizen naar Italië, hij schittert bij Juventus en zij opent een spaghetti-restaurant!
- Waarom een open einde?

De schrijver had zelf NET-kanker en is overleden. Waarom heeft hij het geschreven denk je? Misschien koos hij bewust voor een open einde? "Het verhaal mocht wel niet te zwart worden", zei hij daarover in een interview. "Er moest een sprankel hoop overblijven." Is hij daarin geslaagd?

1.8. Sfeerschepping

Een boek over een moeder die kanker heeft... dat is best zwaar.

- Hoe voelde het aan? Spannend? Verdrietig? Eng? Of valt het wel mee?
- Hoe komt dat denk je? Arthur heeft gelukkig ook genoeg positieve elementen in zijn leven: de relatie met Morgane, voetbal en gamen als ontspanning. Ook de manier waarop Arthur vertelt is niet zwaarwichtig. En de positieve, optimistische houding van de moeder is belangrijk.

2. VERWERKING

2.1. Arthur vs. moeder

- Hoe reageer jij als je iets ergs hebt meegemaakt?
- Doe je zoals Arthur en denk je meteen het ergste? "Mijn verbeelding slaat op hol... mam met een kale kop, bleek, uitgemergeld..." (p.7)

Hij heeft daar een naam voor bedacht. Welke? De crazy monkey in zijn hoofd. (p.7, 8, 24)
- Arthur wil er niet over praten. Waarom? Hij wil geen medelijden "Van dat gepamper word ik bloednerveus." (p.21) "Mocht ik ongeneeslijk ziek zijn, dan weet ik niet of ik bezoek zou willen." (p.29) en "Veel te lang heb ik alles opgekropt." (p.97)
- Of ben je een positivo zoals moeder die wil dat iedereen gewoon doorgaat: "Ik zal dat zelf ook zoveel mogelijk doen." (p.132) "Die bezoeken zullen mam ongetwijfeld deugd doen." (p.27)

2.2. Vertrouwenspersoon

Op de achterkant van het boek schrijft een meisje hoe belangrijk het is om een vertrouwenspersoon te hebben met wie je je verhaal kan delen.

- Wat is beter denk je? Op je eentje zitten kniezen of praten over je verdriet? Een oud spreekwoord zegt "Gedeelde smart is halve smart." Klopt dat?
- Arthur vindt op pagina 5 dat ze "geen praatgezin" zijn en ook vader heeft moeite om zijn gevoelens te uiten. "Hij zal het niet zo gauw toegeven, dat ligt niet in zijn aard." (p.102) Wanneer verandert dat? Eerst heel eventjes, als de kinderen horen dat moeder kanker heeft. "Na een tijd zijn we allemaal uitgetroost en uitgepraat." (p.13) Maar het duurt niet lang: "en zijn we weer een zwijggezin." Dan als hij eindelijk zijn hart kan luchten tegen Morgane (p.96) en tenslotte als Arthur op aandringen van zijn moeder gaat praten met zijn vader (p.107).

2.3. Kanker

- In dit boek kom je een heleboel te weten over kanker. Soms met veel details die niet altijd fijn zijn. De schrijver heeft blijkbaar niet alleen een mooi verhaal willen schrijven maar wilde ook uitleggen aan jongeren wat er allemaal bij komt kijken als iemand in je familie kanker heeft. Je krijgt veel informatie over de behandeling en de bijwerkingen. Het is dus ook een informatief boek.

- Zit je daarop te wachten? Of wil je er liever niets over weten?
- Het is wel duidelijk dat de schrijver uit eigen ervaring geput heeft, kun je voorbeelden geven?
 - Hij beschrijft nauwkeurig het verloop van de ziekte. Hij verdoezelt de pijn en de angst niet.
 - “... soms voelt het alsof ze met een mes in haar buik kerven...” (p.71)
 - “Zoveel pijn, dat mag toch niet, dokter? Toch niet meer de dag van vandaag?” (p.113)
- De mensen om je heen
 - Mensen die kanker hebben krijgen vaak veel goedbedoelde goede raad. Wat vindt Arthur ervan?

“Ofwel zijn het prekers: je moet vechten. Positief denken. Yoga doen!” ... “ De andere categorie zijn de kletsers, ze hebben het over koetjes en kalfjes. (p.34) Of betweters: tante Nat overstelpt moeder met adviezen over levensstijl en voeding (p.31 – p.73).
 - Hoe reageren de mensen rondom Arthur?
 - De voetbaltrainer is bemoedigend “... zijn woorden blijven me bij.” (p.53)
 - De klassenleraar is niet op zijn gemak: “Het voelt of hij een lesje afdreunt.” (p.51)
 - Morgane is vol begrip: “Ze vraagt me honderduit over mam en haar ziekte. Het deert me niet... het lucht op dat ik er eindelijk over kan praten. (p.97)

VERDER LEZEN

- Een weeffout in onze sterren / John Green (Lemniscaat, 2014) – het boek waar Morgane heel enthousiast over is

Wil je meer boeken over dit onderwerp?

- Naar de top / Dan Gemeinhart (Lemniscaat, 2014)
- Daan & Nadia / Esther Walraven (Van Goor, 2016)

Bijlage

Arthur en Morgane gaan spaghetti eten in het jeugdhuis (p.145) en hij stelt voor om samen uit een bord te eten. Dat heeft hij in een tekenfilm gezien. “Lady en de Tramp” of “Lady en de vagebond” uit 1955 is een Disneyklassieker over een ondeugende straathond en een verwende cocker spaniël die verliefd worden. De scène waarin ze samen eten in een romantisch Italiaans restaurant is wereldberoemd. Ze knabbelen samen aan één lange spaghettisliert en dat eindigt in een kus... Net zoals in dit boek!

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Voorbij de sterren

Over het boek

Auteur: Eline Vantilt
Uitgeverij: Clavis

Over de maker

Eline Vantilt (1993) groeide op in Sint-Truiden, in een warm gezin met haar ouders en oudere broer. Aan de KU Leuven studeerde ze Taal- en Letterkunde en bedrijfscommunicatie. Na vijf jaar keerde ze terug naar Leuven, waar ze momenteel woont met haar vriend en hun kat, Lila. Tijdens het bouwen van hun huis in Limburg, vindt ze balans tussen haar carrière als communicatieverantwoordelijke voor de KU Leuven en haar literaire passie.

Eline Vantilt is een auteur die verschillende genres verkent en de verbeelding van lezers van verschillende leeftijden prikkelt. Haar schrijfwerk omvat spannende sciencefiction- en fantasieavonturen in de vorm van verhalen die de grens tussen de werkelijkheid en het bovennatuurlijke verkennen. Met haar boeken neemt ze lezers mee op reizen door betoverende werelden en laat ze hen kennismaken met boeiende personages die vol moed en nieuwsgierigheid de uitdagingen van het leven aangaan.

1. VOOR HET LEZEN

“Voorbij de Sterren” neemt lezers mee op een opwindende reis door de ruimte en verder. Het verhaal volgt Lizzie, een meisje dat afgesloten van de wereld leeft, wachtend op de terugkeer van haar vader. Plots verschijnt er een vreemde jongen met lichtgevende tatoeages, Daaf genaamd, die haar uitnodigt om naar de planeet Sanu te gaan, waar haar vader op haar wacht. Maar is Daaf te vertrouwen? Terwijl Lizzie haar leven op aarde achterlaat, ontvouwt zich een avontuur vol buitenaardse ontmoetingen en geheimen.

Dit boek daagt uit om je in te leven in de schoenen van Lizzie en Daaf.

- Stel je voor dat je ineens de kans krijgt om de aarde te verlaten en het onbekende te ontdekken.
Welke gevoelens roept dit op?
- Zijn jullie nieuwsgierig naar wat Lizzie te wachten staat?
- Zouden jullie zelf een reis naar de ruimte durven maken?

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

In “Voorbij de Sterren” volgen we Lizzie, een eenzaam meisje dat afgezonderd leeft met haar nare huisbaas. Ze hoopt dat haar vader, die al drie maanden weg is, zal terugkeren. Op een dag verschijnt Daaf, een vreemde jongen met lichtgevende tatoeages, die haar uitnodigt om naar de planeet Sanu te gaan, waar haar vader op haar wacht. Ondanks wantrouwen besluit Lizzie de sprong te wagen en ontdekt ze een wereld vol buitenaardse wezens en mysteries.

Daaf en Lizzie moeten samenwerken om te ontsnappen aan gevaarlijke iso's en Mardok, en om Lizzies vader te vinden die betrokken lijkt bij een dreigend conflict tussen Aarde en Sanu. Terwijl ze vriendschappen smeden met andere jonge Sanezen, moeten ze een gevaarlijk avontuur aangaan om de waarheid te achterhalen en de planeet te redden.

Terwijl ze worstelt met haar eigen identiteit, wordt Lizzie meegezogen in een episch avontuur dat haar wereld op zijn kop zet en haar vriendschap en moed op de proef stelt. In een race tegen de tijd moeten ze geheimen onthullen, bondgenoten vinden en confrontaties aangaan met duistere krachten om hun geliefden en hun thuis te beschermen.

2.2. Cover

Op de cover zien we een illustratie van enkele planeten, sterren en een ruimteschip.

- Welke elementen op de cover trekken meteen jullie aandacht? Zijn het de planeten, de sterren of het ruimteschip? Waarom?
- Vind je dat de cover veel van het verhaal verradt? Waarom wel/niet?

2.3. Personages

Lizzie, als hoofdpersonage, ondergaat een opmerkelijke evolutie gedurende het verhaal. Aanvankelijk introvert en eenzaam, ontwikkelt ze zich tot een sterke en vastberaden jonge vrouw. Haar ontdekking van haar eigen krachten en de banden die ze met anderen vormt, dragen bij aan haar groei en zelfvertrouwen.

De dynamiek tussen de verschillende personages is overtuigend en dynamisch. De vriendschap tussen Lizzie en Daaf evolueert van wantrouwen tot een sterke band gebaseerd op gedeelde ervaringen en doelen. De toevoeging van Revi en Mathis, de nieuwsgierige tweeling, voegt een jeugdige energie en humor toe aan het verhaal. De betweterige Revi is een ideaal instrument om Saneze dingen uit te leggen aan zowel Lizzie als aan ons als lezer, en de terwijl de onhandige Mathis voor een goede dosis luchtigheid zorgt. Rover, die initieel arrogant lijkt, voegt dan weer een vleugje spanning en complexiteit toe aan de interacties.

De evolutie van de personages wordt subtiel weergegeven door hun gedrag, beslissingen en reacties op gebeurtenissen. Terwijl ze worden geconfronteerd met uitdagingen en gevaren, ontwikkelen ze hun vermogen om samen te werken, te vertrouwen en te groeien.

- Hoe zou je Lizzie's persoonlijkheid aan het begin van het boek omschrijven? Aan het begin lijkt Lizzie eerder verlegen en eenzaam te zijn.
- Hoe groeit Lizzie als personage gedurende het verhaal? Ze leert te vertrouwen op haar eigen kracht en beslissingen te nemen.
- Hoe zou je de relatie tussen Lizzie en Rover omschrijven? Lizzie en Rover hebben aanvankelijk spanningen, maar later wanneer Lizzie erachter komt dat Rovers zus ook een halfling is, verstaat ze hem veel beter en werken ze samen als team om hun doelen te bereiken.
- Hoe denk je dat de vriendschap tussen Lizzie, Revi, Mathis, Rover en Daaf zich zal ontwikkelen na hun avontuur?
- Met welk personage kon je jezelf het best identificeren? Waarom?

2.4. Genre

Het boek behoort tot het genre science-fiction. Science-fiction is een genre verhalen waarin de schrijver dingen bedenkt die in de toekomst kunnen gebeuren, zoals reizen naar andere planeten of nieuwe technologieën die we nu nog niet hebben.

- Hoe weet je dat het boek tot het genre science-fiction hoort? Door elementen zoals ruimteschepen, buitenaardse planeten en futuristische technologie.
- Wat vind je het meest interessante aan het science-fictiongenre? Vind je het leuk om je voor te stellen hoe het zou zijn om in de ruimte te reizen of om andere planeten te verkennen? Waarom wel of niet?
- Vind je dat het spannender is om te lezen over avonturen die zich afspelen in de ruimte en op vreemde planeten? Waarom wel/niet?
- Stel je voor dat je zelf een reis naar een andere planeet zou kunnen maken, net als Lizzie. Naar welke planeet zou je willen reizen en waarom? Wat zou je willen ontdekken of ervaren op die planeet?

2.5. Vertelperspectief / structuur

Het verhaal “Vorbij de Sterren” wordt verteld vanuit de hij-vorm.

- Hoe denken jullie dat deze vertelstijl jullie leeservaring beïnvloedt?
- Geeft het jullie meer inzicht in de gedachten en emoties van de personages? Waarom wel/niet?
- Kunnen jullie je gemakkelijk inleven in de personages?
- Wat vinden jullie van deze benadering in vergelijking met een verhaal verteld in de ik-vorm?

2.6. Einde

In “Vorbij de Sterren” wordt het verhaal goed afgerond met een bevredigende ontknopung. Het avontuur van Lizzie en haar vrienden komt tot een hoogtepunt wanneer ze erin slagen om de dreiging van Mardok en zijn plannen te stoppen. Het einde is niet onverwacht, omdat het verhaal naar dit hoogtepunt toe werkt en de lezer meeneemt in de spanning en actie die daarbij horen. Hoewel het einde van dit boek niet als een open einde wordt beschouwd, blijft er ruimte voor de verbeelding van de lezers om na te denken over hoe het leven van de personages verder zal gaan. Lizzie en haar vrienden hebben veel meegemaakt en zijn gegroeid tijdens het avontuur, en het is interessant om te bedenken wat hen te wachten staat in de toekomst. Met de laatste zin wordt er alleszins zeker gehint naar nieuwe avonturen samen.

- Hoe voelde je je toen je het einde van het boek bereikte? Vond je dat het verhaal op een bevredigende manier werd afgerond, of had je nog meer willen weten over de toekomst van de personages?
- Als je zelf een vervolg zou mogen schrijven op dit boek, welk nieuw avontuur zou je Lizzie en haar vrienden laten beleven?

3. VERWERKING

3.1. Memoryspel

MATERIAAL:

- Bijlage met memoryspel uitgeknipt tot kaartjes

- Leg de vijftig kaartjes door elkaar met de zinnen naar boven.
- Draai om beurt twee zinnen om waarvan je denkt dat ze de eerste en de laatste zin zijn van eenzelfde hoofdstuk. Als de achterkant de titel geeft van eenzelfde hoofdstuk, mag je de kaartjes houden. Als het twee andere hoofdstukken zijn, moet je de kaarten terugleggen met de zinnen weer naar boven.
- Wissel bij iedere omdraaiing af van speler.
- De persoon die op het einde het meeste kaarten kon verzamelen is de winnaar!

3.2. Brochure voor Sanu / brochure voor Aarde

MATERIAAL:

- Kladpapier en pen voor brainstorm
- Dik papier en knutselmateriaal en/of een laptop met toegang tot een ontwerpprogramma zoals vb. Canva.com

- Kruij in de rol van een reisbureau op Aarde. Hoe zou een reisbrochure voor Sanu eruitzien? Creëer door middel van tekeningen, collage, AI-gegenereerde afbeeldingen, ... “foto’s” van Sanu voor je brochure. Gebruik de info van het boek en je eigen creativiteit om toeristische trekpleisters te beschrijven alsook enkele lekkernijen.
- Kruij in de rol van een reisbureau op Sanu. Hoe zou een reisbrochure voor Aarde eruitzien? Welke misvattingen zouden ze kunnen hebben over onze planeet? Schrijf een grappige tekst over hoe ze alledaagse dingen van Aarde fout zouden kunnen interpreteren.
Een voorbeeld: De Puntige-Oren Overheersers: Aardlingen noemen ze “katten”, maar deze wezens met puntige oren zijn niets minder dan heersers over hun huizen en harten. Hoewel ze geen giftige tanden hebben, lijken ze Aardlingen te betoveren met hun hypnotiserende blikken en onvoorspelbare gedrag.

3.3. Wonderlijke wezens

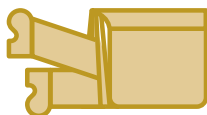
Materiaal:

- Tekenmateriaal en/of een laptop met toegang tot een ontwerpprogramma zoals vb. Canva.com

Ontwerp je eigen mysteria. Welke raad moet men opvolgen om een ontmoeting met jouw mysteria te overleven? Verzamel alle ontworpen mysteria tot jullie eigen “wonderlijke wezens”-boek.

4. VERDER LEZEN

- Quotum / Marloes Morshuis (Lemniscaat, 2020)
 - Conquests, 01: Islandia / Nicolas Jarry en Stéphane Crety (ill.) (Silvester, 2019)
 - De laatste mens / Lee Bacon en Karl Kwasny (ill.) (Van Holkema & Warendorf, 2019)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1

Titel	Beginzin	Titel	Eindzin
1. Het verborgen meisje	Lizzie Verduyn leefde in een huis waar niemand ooit kwam.	1. Het verborgen meisje	De jongen keek op naar het zolderraam, recht in haar ogen.
2. Alleen in huis	Lizzie dook naar beneden.	2. Alleen in huis	Het was de jongen die ze aan het hek had gezien.
3. De indringer met lichtgevende tatoeages	Lizzie verstevigde haar grip.	3. De indringer met lichtgevende tatoeages	'Kom snel'
4. Op de vlucht	Lizzies vader was weer verdwenen.	4. Op de vlucht	Naar Sanu, en naar haar vader.
5. Een reis naar een andere planeet	De zoekers riepen en bonkten met hun vuisten tegen de dubbele deur, die gelukkig standhield.	5. Een reis naar een andere planeet	'Tatsu verwacht jullie,' zei hij kortaf.

Bijlage 2

<p>6. De waarheid van een wijze oude vrouw</p>	<p>De man hield zijn dunne lippen stijf op elkaar en staarde Lizzie aan.</p>	<p>6. De waarheid van een wijze oude vrouw</p>	<p>Haar huid voelde warm aan. 'Ik beloof het.'</p>
<p>7. Een confrontatie bij het ontbijt</p>	<p>Twee gezichten hingen ondersteboven boven Lizzies hoofd.</p>	<p>7. Een confrontatie bij het ontbijt</p>	<p>'Veel plezier nog met je schoothondje.'</p>
<p>8. Een enkeling met kwade bedoelingen</p>	<p>De stad Nanta baadde in donkeroranje licht, de kleur van geroosterde pompoen.</p>	<p>8. Een enkeling met kwade bedoelingen</p>	<p>Wetend dat die enkelingen haar ouders' leven hadden verwoest, stelde dat haar niet gerust.</p>
<p>9. Oog in oog met een mysteria</p>	<p>Na een ritje van tien minuten kwamen ze aan in station NVV-1, waar de vloer blonk in het licht van helderblauwe lampen.</p>	<p>9. Oog in oog met een mysteria</p>	<p>Dat geloofde ze ook ... totdat ze oog in oog stond met een groot, zwart beest.</p>
<p>10. De starwedstrijd</p>	<p>Het beest lag op een omgevallen boomstam en keek Lizzie aan met spits toelopende goudgele ogen.</p>	<p>10. De starwedstrijd</p>	<p>'En trouwens, mijn moeder wacht op ons.'</p>

Bijlage 3

<p>11. Niet langer onzichtbaar</p>	<p>Kort nadat ze waren opgestegen en Daaf het stuur aan Kari had gegeven, draaide hij zich naar Lizzie.</p>	<p>11. Niet langer onzichtbaar</p>	<p>'Dus hoe zit het met die rondleiding?'</p>
<p>12. Carium</p>	<p>Ze wandelden naar een dikke witte deur die uit de lobby leidde.</p>	<p>12. Carium</p>	<p>Een pauze, en daarna: 'Brenge Lizzie mee.'</p>
<p>13. Op geheime missie</p>	<p>Lizzie zat op de grond en leunde tegen de stenen fontein op het binnenplein van de academie.</p>	<p>13. Op geheime missie</p>	<p>'We zijn niet meer alleen,' zei hij met bibberende stem.</p>
<p>14. Onverwacht bezoek</p>	<p>Drie seconden.</p>	<p>14. Onverwacht bezoek</p>	<p>Zonder ook maar een seconde te twifelen, haalde hij de trekker over.</p>
<p>15. Een verraderlijke tunnel</p>	<p>Het pistool maakte een fluitend, jankend geluid als van een vuurwerkpijl die de lucht in wordt geschoten.</p>	<p>15. Een verraderlijke tunnel</p>	<p>Lizzie was nog nooit zo blij geweest om die grijns op zijn gezicht te zien.</p>

Bijlage 4

16. De verrader	Toen ze weer in Nanta waren en bij de academie waren geland, stonden Linus en twee vrouwen die Lizzie niet kende op hen te wachten.	16. De verrader	In haar eentje.
17. Een jongen in de problemen	Nadat verpleegster Poqua haar heen van haar knie tot aan haar enkel had ingepakt, mocht Lizzie de volgende ochtend de ziekenzaal verlaten.	17. Een jongen in de problemen	‘Oké, zal ik doen. Ik beloof het.’
18. De Ultieme Raad	Terwijl Lizzie zich door de gangen van Lugonia haastte, luidde de klokkentoren in de verte een eerste van twaalf keer.	18. De Ultieme Raad	‘Morgen rond deze tijd zullen Mardok, Alec Verduyn en zoveel iso’s als we kunnen vastkrijgen op weg zijn naar de gevangenis, waar ze de rest van hun leven zullen boeten voor hun fouten.’
19. Een deal met een onverwachte bondgenoot	Terwijl de leden van de Vertrouwensraad de vergaderzaal een voor een verlieten, zat Lizzie wezenloos op het aanrecht van de aangrenzende keuken.	19. Een deal met een onverwachte bondgenoot	‘Oké, deal.’
20. De angstaanjagende bewaker	Vanaf het moment dat ze waren opgestegen, had Daaf zitten mokken.	20. De angstaanjagende bewaker	Dat in combinatie met een beetje geluk, en ze zouden het misschien voor elkaar krijgen.

Bijlage 5

<p>21. Eindelijk herenigd</p>	<p>Xendiu</p>	<p>21. Eindelijk herenigd</p>	<p>Net toen Lizzie naar voren leunde om zijn gefluisterde woorden op te vangen, kreeg ze een klap tegen de zijkant van haar hoofd en werd alles zwart.</p>
<p>22. Het ontbrekende puzzelstukje</p>	<p>Lizzie kreunde en opende haar ogen.</p>	<p>22. Het ontbrekende puzzelstukje</p>	<p>Mardok had Daaf nodig en Lizzie had hem op een schotel gepresenteerd.</p>
<p>23. Lizzies plan</p>	<p>‘We moeten hem helpen,’ zei Lizzie nadat ze het aan haar vader had verteld.</p>	<p>23. Lizzies plan</p>	<p>‘...op dit moment is er een leger soldaten op weg naar hier.’</p>
<p>24. Een knal en een schreeuw</p>	<p>De iso’s die achter Mardok stonden en die tot voor kort ontspannen hadden toegekeken en geluisterd, hadden in minder dan een seconde hun wapens tevoorschijn gehaald.</p>	<p>24. Een knal en een schreeuw</p>	<p>En dat was alles wat telde.</p>
<p>25. Epiloog: een nieuw avontuur</p>	<p>De klokkentoren luidde een twaalfde keer.</p>	<p>25. Epiloog: een nieuw avontuur</p>	<p>‘Ik heb wel zin in een nieuw avontuur.’</p>

Skandar en de eenhoorndief

Over het boek

Auteur: A.F. Steadman

Vertaler: Maria Postema

Uitgeverij: Querido

Over de auteur

Annabel Steadman kreeg het idee een boek te schrijven over vechtende eenhoorns toen ze in een boekenwinkel stond. Ze begon namen te verzinnen en schreef ze op in een zwart schriftje. En toen zag ze ook een jongen die op een eenhoorn reed voor zich. Toch duurde het nog vijf jaar voor ze haar eerste Skandar boek schreef. Ze was een echt boekenkind, schreef er zelf een toen ze twaalf was en wilde schrijfster worden. Maar ze ging toch maar braaf rechten studeren en een baan zoeken. Tot ze zomaar ineens dat visioen van de bloeddorstige eenhoorns had. Ze ging daarom een cursus creatief schrijven volgen aan de universiteit van Cambridge. Haar eerste boek, een roman voor volwassenen, flopte maar toen de uitgever het manuscript voor Skandar las, was hij verkocht en hij bestelde zelfs meteen een reeks van! Ondertussen zijn er al zeven boeken, want de bloeddorstige eenhoorns zijn een wereldwijd succes. Annabel Steadman is nu druk bezig met schrijven van nieuwe verhalen over Skandar en er is ook al een film in de maak! Over dit boek zegt ze: "De boodschap van dit boek is dat je vrienden moet zoeken die jou accepteren om wie je bent."

1. VOOR HET LEZEN

Als je houdt van fantasy, mythische wezens en magie dat is dit een fijn boek voor jou. Het is eigenlijk een heel klassiek verhaal over een gewone jongen die, met veel geluk, de hulp van fijne vrienden en... de magie van zijn eenhoorn een held wordt.

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Skandar woont met zijn vader en zijn zus Kenna op het Vasteland. Vroeger geloofde iedereen dat eenhoorns schattige roze knuffels waren. Dat veranderde toen een woeste bende wilde eenhoorns een dorp op Het Eiland uitmoordden. Dat is nu vijftien jaar geleden en op het Vasteland is geen eenhoornspeelgoed meer te vinden. Je hebt twee soorten eenhoorns: de tamme, die zodra ze uit het ei komen een band maken met een kind van dertien, en de wilde die geen ruiters hebben en in hun eentje uit het ei komen. Dat zijn dodelijke monsters. Ieder jaar leggen alle kinderen van dertien een ruitersexamen af. De besten gaan naar Het Eiland en dan blijkt wie er voorbestemd is om een eenhoorn te mogen berijden. Ze hebben een onverbreekelijke magische band en een eigen element: water, vuur, aarde of lucht.

Op de televisie wordt het Chaoskampioenschap uitgezonden, een race waarbij vijftientig eenhoorns letterlijk vechten voor de eerste plaats. Maar dit jaar worden ze aangevallen door een angstaanjagende bende

wilde eenhoorns, aangevoerd door de wrede geestvechter de Wever. Hij steelt Nieuwetijds Vorst, de machtige eenhoorn die de race gewonnen heeft.

Skandar wil dolgraag eenhoornruiter worden, maar mag het belangrijke examen niet afleggen. Bevel van hogerhand. Hij begrijpt er niets van en is wanhopig, tot midden in de nacht een vreemde vrouw, Agatha, hem komt halen. Ze zegt dat ze ooit zijn moeder beloofde op hem te letten. Ze smokkelt hem mee naar het Eiland. Skandar doorstaat alle proeven en krijgt zijn eigen voorbestemde eenhoorn die hij Schelmengeluk noemt. Hij maakt kennis met Bobby, Flo en Mitchell en hij verneemt dat zijn eenhoorn illegaal is, gekoppeld aan “geest” het vijfde element en dat is verboden. Het maakt Skandar tot een geestvechter... net zoals de Wever!

De jonge leerlingen heten “Kuikens” en wonen in boomhutten. Skandar moet met allerlei truukjes én de hulp van zijn vrienden verborgen houden dat hij en Schelm geestvechters zijn. Wat is de Wever van plan?! Is Skandar voorbestemd om hem te verslaan? En heeft die Agatha hem daarom binnen gesmokkeld op het Eiland? Geregeld worden nederzettingen aangevallen door wilde eenhoorns die mensen ontvoeren. De vier ontdekken dat Agatha in de gevangenis is en ze zoeken haar op. Zij vertelt dat Skandar zijn vijfde element kan combineren met de andere elementen om de Wever te overwinnen.

Ook smeekt ze hem dringend om de Wever niet te doden. Na veel gepuzzel en gezocht komen de vrienden er achter dat de Wever Erika Everhart is, ooit de jongste winnaar van het Chaoskampioenschap. Iedereen dacht dat ze dood was. En ... dat ze de moeder is van Skandar. Hij wil het niet geloven en is woedend als zijn vrienden hem proberen te overtuigen. Tijdens het Trainingstornooi helpt Mitchell hem de eindmeet te halen, maar dan breekt paniek uit want de Wever ontvoert de zilverhoorn van Flo en als de Wever zich met een zilverhoorn kan verbinden is alles verloren. De Wever is inderdaad Skandar's moeder, ze wil dat hij zich aansluit bij haar leger maar hij weigert. De vier vrienden verslaan de Wever met hun samengebalde elementen én de hulp van wilde eenhoorns maar ze ontsnapt.

Gelukkig maar want zo kon de schrijfster nieuwe boeken over Skandar bedenken...

2.2. Cover

- Wat vind je van de cover? Vertel eens wat je ziet? Een jongen, Skandar, zit op Schelmengeluk en uit zijn hand komt het witte geesteslicht. Achter hem vliegt Flo met Zilverdolk.
- Waarom alleen deze twee personages? Skandar is natuurlijk de hoofdpersoon maar Flo is ook belangrijk omdat de magie van een zilverhoorn extra krachtig is.
- Dacht je dat eenhoorns er toch meestal heel anders uitzien?
- Had je meteen zin om dit boek te lezen?

2.3. Personages en hun evolutie

- Wie zijn de hoofdpersonages? Skandar en zijn eenhoorn Schelmengeluk, zijn vrienden Bobby met Toornvalk, Flo en Zilverdolk en Mitchell en Rosse Nachtpracht.
- Wat kun je vertellen over hen? Maken ze een evolutie door?
 - **Skandar** is eigenlijk een heel gewone jongen van dertien, zijn moeder is overleden, zijn vader heeft geldzorgen en is een beetje een loser. Skandar voelt zich onzeker als het om vriendschap gaat want hij werd gepest op school, zijn zus Kenna kwam altijd voor hem op. Hij kan het bijna niet geloven dat hij op het eiland echte vrienden heeft. Hij is dapperder dan hij zelf denkt: hij redt Flo en Mitchell en jaagt een wilde eenhoorn weg (p.115) Hij leert zijn angst overwinnen en wordt een echte ruiter. Hij komt op voor zijn vrienden als ze gepest worden. (p.224) Hij weigert mee te gaan met de Wever en “hij kon ervoor kiezen om goed te zijn.” (p.381)
 - **Bobby** heet eigenlijk Roberta maar wil niet zo genoemd worden. Ze is stoer, ze lijkt beetje op zijn zus Kenna vindt Skandar. (p.112) Ze is een luchtvechter, dus ze is extravert, houdt van verandering, dansen, herrie en feestjes. Bobby trekt zich niets aan van wat anderen van haar vinden (p.152) maar wil toch niet dat ze weten van haar paniekaanvallen. (p.161 en 306) Ze is veel liever dan je zou denken: “Toen hij zag dat Bobby haar armen nog steviger om Flo heen sloeg, bedacht hij dat ze juist een stuk minder eng was dan ze ooit zou laten merken.” (p.237) en als ze Mitchell opbeurt. (p.306) Ze heeft een voorraadje klaar voor een “noodboterham” als ze honger heeft. (p.180)

- **Mitchell:** Het duurt een poosje voor hij een vriend wordt, hij is bang dat zijn strenge ongevoelige vader ontdekt dat hij een geestvechter kent. (p.203 en 284) Hij is een typische vuurvechter: die zijn dapper maar ze oordelen snel en kunnen woedend worden. (p.155) Als hij Skandar beter leert kennen wordt hij een echte vriend. Hij geeft zelfs zijn plek in de race op, zodat Skandar in de Horst kan blijven. Het kan hem niks meer schelen wat zijn vader denkt. "Ik bescherm jullie wel. Vlieg gewoon zo hard je kunt achter Rosse aan." (p.365)
 - **Flo** is vriendelijk, zorgzaam, verlegen: "Ik vind het niet fijn als iedereen naar me kijkt." (p.151) Ze is een aardevechter, die hebben een sterk rechtvaardigheidsgevoel, zijn rustig en "blijven liever thuis met een boek en chocoladekoekjes." (p.205) Flo is in het begin bang van haar lastige zilverhoorn met zijn sterke magie, "Ik kan niet níet van hem houden." (p.178) maar gaandeweg leert ze haar angst te overwinnen: "Hoe durf je Zilverdolk van me af te pakken! Flo zag eruit als een echte, onverschrokken Chaosruiter." (p.385)
 - **De Wever** is een geestvechter die wraak wil nemen omdat ooit haar eenhoorn gedood werd. Ze wil een leger vormen door gewone mensen en wilde eenhoorns te verbinden: ze "weeft" een band tussen de ziel en de eenhoorn. Zo wil ze heersen over het Eiland en het Vasteland. Ze was ooit Erika Everhard, een veelbelovende geestvechter, verborg zich op het Vasteland als Rosie Smith, de moeder van Kenna en Skandar maar de roep om wraak was sterker.
- Over de namen van de eenhoorns heeft de schrijfster vast lang nagedacht, maar ook voor de vertaalster was dat een hele klus! In het Engels heet Schelmengeluk: 'Scoundrel's Luck' en Rosse Nachtpracht: 'Red Night's Delight'. De namen zijn vaak een verwijzing naar een van de elementen en naar de karakters. Waarom heet Schelmengeluk zo denk je? Hij is speels, brutaal, dol op kattenkwaad en op gummibeertjes, een kleine schelm is het met gevoel voor humor (p.122); maar ook een geluksbrenger want door zijn magie zal Skandar de Wever verslaan.

2.4. Genre

- Vliegende eenhoorns, luchtgevechten, gevaarlijke tovenaars, kinderen die het kwade bestrijden met magie... in welke boeken vind je dat? Fantasy dus. Eigenlijk zijn het moderne sprookjes! En ze zijn heel populair. Jullie hebben er zeker al gelezen, vorig jaar bijvoorbeeld "Vuurbloed" van Aisling Fowler, of "Nevermoor" van Jessica Townsend, of de de Harry Potterreeks natuurlijk. (zie ook Verder Lezen)
- Kunnen jullie vertellen waarin deze boeken op elkaar lijken? Want veel fantasyverhalen gebruiken hetzelfde patroon.
- De held of de heldin is voorbestemd om grootse dingen te doen, alleen weten ze het nog niet.
 - Ze gaan naar een speciale school.
 - Ze krijgen les in magie.
 - Samen met trouwe vrienden overwinnen ze het kwade.
- In een recensie op het internet door "Leesbevordering in de klas", wordt gezegd dat "het concept van het verhaal eigenlijk best cliché is." (= een veelgebruikte en daardoor afgesleten uitdrukking, zegswijze, beeldspraak of vergelijking.) Het is dus niet helemaal origineel. Is dat erg? Of zijn die bekende "clichés" juist fijn omdat ze herkenbaar zijn en deze schrijfster er echt een nieuw verhaal van maakt? In de recensie staat immers ook: "Maar toch. Dit betoverende verhaal wordt zó levendig verteld, dat het je helemaal opsleurpt. Het is duidelijk dat iemand zich enorm kan gaan uitleven op de verfilming van dit verhaal!" Zijn jullie hiermee akkoord?

2.5. Sfeerschepping

- Geen wonder dat er een film gemaakt wordt over de avonturen van Skandar, het is dan ook heel filmisch geschreven. Lees de beschrijvingen van wedstrijden en gevechten er maar op na. (p.24 – 360) De schrijfster is heel goed in het schilderen van de magische plek die de Horst is. Neem nu de boomhutbibliotheek op pagina 174! Lees eens voor: "... ze waren allemaal gebouwd in de vorm van een boek ... schilderijen van watervechters." (Was jouw eigen bibliotheek maar ook zo.) Of de beschrijving van de boomhutten op pagina 158 met "de wiebelende hangbruggen" en "het gerommel van eenhoorns diep in de muur." Of de eetkraampjes op pagina 257 waar je vuurgerelateerde heerlijkheden kunt kopen.
- Zie je het allemaal voor je?
- Hoe zou jij de sfeer van dit verhaal noemen? Magisch? Sprookjesachtig? Griezelijk? Avontuurlijk? Grappig?

- Kun je je voorstellen dat deze wereld echt kan bestaan? Door doodgewone dingen te mengen met magische wordt het toch bijna geloofwaardig: Skandar lust overal mayonaise op (p.129). De Kuikens eten in een schoolkantine gewone broodjes en zelfs chocoladepudding, er worden sneeuwbalgevechten gehouden, (p.244) en de eenhoorn van Uffington bestaat echt, alleen is het een paard. (zie bijlage)

2.6. Vertelperspectief en tijd

- Het is een verhaal in de hij-vorm. Je volgt Skandar, de hoofdpersoon. Je weet wat hij denkt en voelt en je bent overal bij, dan spreken we over “de alleswetende schrijver”. Die weet dus ook dat er nog een vervolg komt ... kijk maar op pagina 408: “... hij wist dat hij niets over Erika Everhart kon zeggen. ... Hij moest het geheim voor zich houden – voorlopig in elk geval.”
- Het verhaal is chronologisch verteld en begint met een proloog, een inleiding, die de aanval van wilde eenhoorns beschrijft zoals een cameraman die beleefde. (p.11)
 - Wat vond je van die eerste bladzijden? Griezellig? Vies? (“Ranzige adem, rottend vlees, stank”) Spannend?
 - Heeft de cameraman het overleefd denk je?

2.7. Einde

- Hoe eindigt dit boek? Er gebeurt heel veel in de laatste hoofdstukken en eigenlijk moet je goed opletten om te kunnen volgen. Misschien heb je zelfs sommige bladzijden opnieuw gelezen. Er moet immers nog veel uitgelegd en opgelost worden. De Wever ontsnapt, Skandar mag verder leren samen met zijn vrienden en zijn geestelement gebruiken. Hij zegt niets over zijn moeder tegen zijn vader en zijn zus, Kenna.
- Had je dat verwacht? Is het verhaal van Skandar uit? Nee dus! Wat zou je nog willen weten? Bijvoorbeeld: Waar is de Wever naartoe? Komt het nog goed met Skandar en zijn moeder of is ze echt slecht? Blijven de vier vrienden bij elkaar? Enz.
- Dit is dus een “open einde”, het verhaal is niet af. Er komen nog zes vervolgen... Ga je die lezen denk je?

3. VERWERKING

3.1. Samenwerken

- Had Skandar op zijn eentje de Wever kunnen weggagen? Hij is toch de uitverkoren geestvechter, de enige die de Wever kan verslaan. Maar heb je gemerkt dat hij alleen kan slagen als de vier vrienden samenwerken? Ze vullen elkaar aan met hun eigen elementen.
- Maar wij hebben natuurlijk geen eigen magisch element en ook geen eenhoorns. Het zijn gewoon metaforen (een vorm van beeldspraak) voor eigenschappen die we allemaal wel in meerdere of mindere mate hebben. Het is niet omdat Skandar een geestvechter is dat hij opkomt voor Mitchell met de puddingworp! Het is zijn eigen gevoel voor rechtvaardigheid.
- Als Amber en haar maten Mitchell pesten gooit Skandar met chocoladepudding. Waarom is dat moment belangrijk? Skandar herinnert zich hoe hij vroeger gepest werd en zich machteloos voelde. “Maar nu is hij niet meer de Skandar die vastzat op een school zonder vrienden.” (p.224)
- Wat is er veranderd? Hij is een ruiter en heeft nu vrienden. Hij heeft zelfvertrouwen gekregen! Ook Mitchell leert anderen te vertrouwen (p. 285)
- Hoe belangrijk is het om vrienden te hebben die voor je opkomen? Die je helpen als je het moeilijk hebt? En waar jij hetzelfde voor zou doen?

3.2. Over eenhoorns

- Vroeger dachten mensen dat eenhoorns echt bestonden, ze kwamen voor in de Bijbel en in de Griekse mythologie en in de Middeleeuwen stonden ze op schilderijen en wandtapijten. Maar het zijn natuurlijk fabeldieren. Tot een slimme fabrikant op het idee kwam om er schattige knuffeldieren van te maken in zoetzure kleurtjes en met krullende wimpers. Misschien heb jij er ook wel een!
- Wat vind je ervan dat in dit boek eenhoorns “het vervaarlijkste wezen dat ooit op deze aarde heeft rondgelopen” zijn? (p.140) Goed gevonden? Grappig?

- Wat is het verschil tussen wilde en gebonden eenhoorns?
- **Wilde eenhoorns** hebben het eeuwige leven maar sterven ook voortdurend, want eeuwig is te lang, voor iedereen. (p.119) Daarom zien ze er ook zo vies en spookachtig uit. Ze kunnen niet gedood worden, ook niet door een geestvechter. ... Ze denken alleen maar aan moord en bloed. Meer hebben ze niet.” (p.119)
Het zijn akelige wezens maar ze zijn ook heel ongelukkig merkt Skandar:
“Het verbaasde hem wat hij daar zag. Woede, ja, maar ook heel veel verdriet.” (p.115)
 - **Gebonden eenhoorns** zijn verbonden met hun ruiter. Als de ruiter doodgaat, sterft zijn eenhoorn ook maar als de eenhoorn sterft, blijft de ruiter achter en wordt nooit helemaal de oude. “Je bent niet meer ... heel.” (p.190)
Evengoed zijn ook gebonden eenhoorns gek op bloed! “Skandar zag in elke box (...) een emmer die tot de rand gevuld was met bloederig vlees.” (p.132) “Valk die een dode geit aan stukken stond te scheuren.” (p.161) “Arm konijntje, het maakte geen schijn van kans.” (p.163) “Ze sleurden de dode beesten door de sneeuw om ze op te eten.” (p.245) Dat zou je van een knuffel-eenhoorn nooit verwachten!
- Kun je voorbeelden geven van de band tussen de ruiters en hun eenhoorn? Skandar voelt het al als Schelm net uit het ei komt: “Het was een trekkend gevoel in zijn borst... tot bij het hart van deze kleine zwarte eenhoorn.” (p.100); Het lijkt of Schelm zijn gedachten kan lezen. (p.113); “Ik geloof dat ik zijn emoties echt kan voelen... En als ik ergens, ehm, verdrietig om ben, dan is het soms net of hij een duwtje tegen mijn borst geeft.” (p.249)
- Wat vind je van het idee dat er iemand is die altijd bij je is en je altijd zal steunen? (Juryleden die “Het gouden kompas” van Philip Pullman gelezen hebben kunnen de vergelijking maken met de band van mensen met hun daemon.)

4. VERDER LEZEN

- Vuurbloed - Twaalf en het bevroren bos / Aisling Fowler en Sophie Medvedeva (ill.) (HarperCollins, 2018)
 - Nevermoor / Jessica Townsend (Luitingh-Sijthof, 2017)
 - Het gouden kompas / Philip Pullman (Prometheus, 2007)
-

Bijlage

Het witte paard van Uffington

De plek waar de helikopters landen om de nieuwe ruiters naar het Eiland te brengen bestaat echt. Het is een heuvel in Engeland, dicht bij het plaatsje Uffington, met op de helling de tekening van een reuzengroot wit paard. Al zou je er ook een eenhoorn in kunnen zien, zoals de vastelanders doen.

Het is oeroud, wetenschappers denken dat het uit de bronstijd stamt, tussen 1380 en 550 voor Christus. De tijd dat mensen paarden gingen gebruiken bij het oorlogvoeren. Het is ooit uitgegraven door de Kelten en opgevuld met witte kalk. Nu is het een nationaal monument en het wordt geregeld schoongemaakt en opgepoetst. Dat is meteen een grote kermis waar heel veel bezoekers op afkomen!

Meer info en een afbeelding vind je hier: https://nl.wikipedia.org/wiki/Witte_paard_van_Uffington

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

De zusjes uit het Verzonken Moeras

Over het boek

Auteur: Lucy Strange

Illustrator: Helen Crawford-White

Vertaler: Aleid van Eekelen-Benders

Uitgeverij: Gottmer

Over de maker

Als je de foto van **Lucy Strange** op het internet bekijkt zou je nooit denken dat ze gek is op griezelverhalen, ze is een vrolijke jonge vrouw met een ondeugende glimlach. Ze woont in Kent met haar man en haar zoontje. Daar vond ze de inspiratie voor dit boek: in het moerasland van Zuid-Engeland, waar de zee voortdurend het land overstroomt en dwaallichtjes de bijgelovige mensen van het rechte pad lokken. Haar verhalen zijn een mix van historische gebeurtenissen en folklore met veel fantastische en spookachtige elementen. En met succes want ze heeft heel wat prijzen gewonnen.

1. HET VERHAAL

Willa, 12 jaar, woont met haar vijf zussen op de boerderij in het dorp Holte-in-het-Moeras. Moeder is gestorven in het kraambed. De meisjes worden opgevoed door hun grootmoeder. De vader, "papper" is een luie, wrede dronkaard, hij gelooft dat er een vloek rust op hem omdat hij zes dochters heeft. Willa is razend als hij Grace uithuwelijkt aan Silas, in ruil voor een paard, Flint. De dorpelingen zijn heel bijgelovig en wantrouwen iedereen die boeken leest, maar opoe heeft een geheime boekenkast en leert de meisjes lezen. Zoals het verhaal van de zusjes Gloria en Gytha die een boek schreven over de wrede Moeraskoning.

Als het Vollemaanscircus naar het dorp komt verdwijnt Grace. Is ze met het circus mee om te ontsnappen aan Silas? Papper moet Flint nu teruggeven maar weigert. Na een heftige ruzie met papper loopt Willa weg om Grace te zoeken. Ze neemt Flint mee en van de vader van Fergus, het vriendje van Freya, krijgt ze een landkaart. De zusjes hebben haar ook een kompas, een tondeldoos om vuur te maken en hun moeders broche meegegeven. Die komen goed van pas want haar tocht door het gevaarlijke, stinkende drasland, met dwaallichten en spookachtige dode gezichten van verdoolde zielen is zwaar en akelig. Ze krijgt moeraskoorts en vindt onderdak bij brave mensen. Papper en Silas zijn haar achterna gekomen. Ze kan ontsnappen maar hoort haar vader om hulp roepen, ook hij heeft moeraskoorts. Willa kan hem niet achterlaten en helpt hem het moeras uit. Papper is doodziek en ijlt, hij denkt dat Willa zijn vrouw is en vraagt haar vergeving want hij heeft de dorpelingen gezegd dat opoe een heks is. Willa wil meteen terug met de doodzieke papper om haar grootmoeder te redden. De oude vrouw Cooper, die altijd al jaloers was op opoe, heeft de dorpelingen opgehitst. Ze is een heks en moet dus in de duikstoel. Maar opoe loopt in plaats daarvan in het onweer de heuvel op naar de begraafplaats, met een lange staf in haar hand. Daar slaat de bliksem in. Opoe is dood. Sommige dorpelingen hebben spijt, anderen denken dat de zusjes allemaal heksen zijn. Willa leest een brief van opoe en begrijpt eindelijk waarom papper haar haat. Hij vindt dat zij haar tweelingbroertje vermoord heeft, zijn enige zoon, dat kan hij haar niet vergeven. Het is de kleine Darcy die haar vader zal verplegen tot hij overlijdt en ze zal ook zijn graf graven, precies zoals de vloek voorspelde. Maar waar is Grace? Willa gaat terug naar het circus en ontmoet de Moeraskoning, of is het

een waandenkbeeld? Hij lokt haar naar zich toe en dan voelt ze de hand van haar tweelingbroer. Ze krijgt de kracht om het licht van de Moeraskoning te doven en Grace te bevrijden. De trouwe Flint vertrappelt het monster. Grace kan niet vertellen waar ze al die maanden was, ze herinnert zich niets meer. De dorpingen komen zich verontschuldigen en bieden aan te helpen op de boerderij. Silas eist zijn bruid op maar Grace weigert. En hij krijgt ook zijn paarden niet mee. De zes zusjes kunnen op hun boerderij blijven. Opoe en hun moeder zullen over hen blijven waken...

1.1. Cover

- Wat zie je op de cover? Drie meisjes, hand in hand, een circustent, een kale boom, een rat, golven enz.
- Wat zie je op de achterflap? Een brandende olielamp, ook weer die kale takken ...
- Wat dacht je toen je het boek voor het eerst zag? Spannend? Griezellig? Romantisch?
- Bekijk je de cover anders nu je het boek gelezen hebt?
- Kijk nog eens naar het slot. "Zes zusjes, zij aan zij, als een rijtje papieren poppetjes." (p.174) Waarom staan er geen zes poppetjes? Zijn dit de oudste zussen? Of koos de illustratrice er gewoon voor omdat het mooier was en minder vol?!

1.2. Personages

De zes zusjes Fernsby: Grace, Freya, Willa en de drieling Dolly, Didi en Darcy. Hun grootmoeder en hun vader: papper. De rijke boer Silas, Fergus het vriendje van Freya. De oude dorpsvrouw Cooper.

- **Willa** is de heldin van het boek. Ze is 12 jaar. Dapper en vastberaden om haar zus terug te vinden. Ze voelt zich een buitenbeentje, minder mooi dan haar zussen. (p.99) Later zal ze beseffen dat ze altijd haar tweelingbroer mist. Volgens de vloek moet zij het boerenwerk doen, en gek genoeg klopt het wel want ze houdt van het land en is een goede schapenboerin. (p.115)
- **Vader Nate Fernsby**, "papper": Vroeger was hij vrolijk maar na de dood van zijn vrouw werd hij een onuitstaanbare kerel die zijn verdriet verzoop. (p.215) Hij is er niet als zijn kinderen hem nodig hebben. Hij is iemand die altijd een zondebok zoekt: de dood van baby Colt is de schuld van Willa en Darcy zou haar moeder vermoord hebben. Hij is ijdel en wil graag gezien worden als een echte heer. Hij gelooft rotsvast in de vloek en houdt daarmee ook zijn dochters in de klem.
- **Opoe**: De boerderij is van haar. Ze is niet bang van papper; hij is wel bang voor haar, hij denkt dat ze misschien wel een heks is. Ze is wijs en lief en zorgt voor haar zes kleindochters. Ze wil "dat ze zich niet laten intomen door andere mensen met hun bijgeloof en hun vloeken." (p.192) Als de dorpingen haar bedreigen kiest ze er zelf voor om te gaan, want zij weet dat bliksem je kan doden.
- **De Moeraskoning**: Hij is een kwade geest die mensen in het drasland lokt. (p.36)
 - Bestaat hij echt?
 - Heb je gemerkt dat hij grasgroene ogen heeft? Net zoals het mannetje van het schimmenspel (p.59, 248) en zoals Silas? (p.271)
 - Waarom is dat denk je? Wat wil de schrijfster zeggen? Dat het alledrie onbetrouwbare kerels zijn? Dat ze het kwade zijn? Of is de Moeraskoning een verzinzel? Of past het gewoon in dit gothic griezelverhaal waarbij je niet hoeft te weten wat echt is en wat fantasie?

1.3. Stijl

- Lucy Strange schrijft heel beeldend. Kun je mooie vergelijkingen vinden?
 - "Ik hoopte dat (mijn woorden) echt klonken en niet als brokjes kaas in een muizenval. (p.47)
 - "Opoe, dik ingepakt in wintersjaals, waar haar gezicht als het kopje van een egel bovenuit piepte." (p.64)
 - "... werden de dagen langer, als een hond die zich uitrekt in de middagzon." (p.37)
 - "Flint berijden [...] voelt alsof je wordt voortgedragen op de kam van een reusachtige witte golf of op een wolk die meedrijft met de wind." (p.106)
 - "Ik had een gevoel alsof ik elk moment kon ontploffen van (...) de lichtjes, de geuren, het wonderbaarlijke van alles." (p.51)

- De taal van de vader is dan weer heel anders... hoe praat papper over zijn dochters?
 - “Ga naar de hel, jullie allemaal, ‘t hele rottige stel, opgeruimd staat netjes.” (p.34)
 - “Stomme kiekens.” (p.46)
 - “Als jij me ooit nog eens bedreigt [...] draai ik die magere nek van je om en smijt je in de put verdomme.” (p.95)

1.4. Genre

In haar nawoord noemt de schrijfster dit een “gothic plattelandssprookje”.

- Wat is “gothic”? Je hoort er “gotiek” in, dat is een bouwstijl met hoge puntvormige ramen. Het werd een apart genre toen Engelse schrijvers rond 1790 hun romans situeerden in sombere kastelen uit de middeleeuwen. Typisch voor die boeken is de beklemmende sfeer en de bovennatuurlijke, griezelige gebeurtenissen. Het waren eerlijk gezegd vaak flutboekjes, maar grote schrijvers als Charles Dickens en Jane Austen hebben ook gothic novels geschreven. Nu kennen we “gothic” vooral door films, bijvoorbeeld “The Addams Family” en gothic kledingstijl en make-up met veel zwart.

1.5. Vertelperspectief / structuur

- Dit is een Ik-verhaal: verteld door Willa en je wordt er meteen ingegooid want ze begint in de tegenwoordige tijd: “Ik kijk in de ogen van een reusachtig wit paard.” Na de eerste paragraaf gaat ze verder in de verleden tijd, ze vertelt wat er allemaal gebeurd is, tot de verdwijning van Grace. Pas in het tweede deel, Voorjaar, als haar echte avontuur begint, lees je alles in de tegenwoordige tijd, alsof je het ter plekke mee beleeft. Het is niet duidelijk wanneer dit verhaal speelt. Waarschijnlijk ergens in de 17e eeuw, in de tijd dat er in Engeland nog heksenvervolgingen waren.
- Er zijn drie delen: Midwinter, Voorjaar en Midzomer. Je ziet iedere keer dezelfde circustent als op de cover. Ieder deel wordt ingeleid met een tekst, geschreven door May Fernsby, de moeder van de meisjes. (p.8, 68, 202)
 - Waar gaat die tekst over? Het vertelt iets over het seizoen en het landschap.
 - Is het een gedicht? Zo ziet het er visueel uit, het is ook ritmisch met iedere keer een nieuwe zin. En het leest ook heel poëtisch en beeldend. Maar het rijmt niet en dat moet ook niet!

1.6. Einde

- Hoe eindigt het boek? De zussen blijven op de boerderij.
- Wat dacht je toen het boek uit was? Mooi!? Of: gaat Grace trouwen met Joss en Freya met Fergus?
- Wat gaat Willa doen? Wordt zij de boerin?
- Hoe zit dat nou met die Moeraskoning?!

Zoals het hoort in een gothic verhaal waarin realiteit en fantasy voortdurend in elkaar overlopen, blijven er nog heel wat onbeantwoorde vragen. Je kunt het op twee manieren lezen: ofwel laat je je helemaal onderdompelen in het sprookje en en accepteer je alles, hekserij, waarzegsters, griezelige moeraswezens, de heleboel. Ofwel blij je nuchter en lees je het als een relaas hoe mensen vroeger zich lieten vangen door bijgeloof en onwetendheid.

- Hoe lees jij het?

2. VERWERKING

2.1. De vloek

- Waarom moet Grace trouwen? Papper wil status hebben, door het mooie paard Flint zal hij een echte heer lijken. (p.70) Maar de echte reden is dat hij gelooft in de Vloek van Zes Dochters. Lees het rijmpje eens voor. (p.6)

Als hij ervoor kan zorgen dat “de eerste meid goed trouwt” zal de zesde, Darcy dus, hem niet moeten begraven. “ ‘Ga door,’ gromt papper. ‘Freya moet thuisblijven en Willa moet op de boerderij werken en Dolly en Didi moeten trouwen want anders...’ Darcy zegt het kort en duidelijk: ‘Anders legt de zesde dochter jou in ‘t graf. Morsdood.’ ” (p.93)

2.2. Bijgeloof

- Wat is bijgeloof? Vroeger waren mensen vaak heel bijgelovig. Ze geloofden in bovennatuurlijke krachten of machten. In hekserij, spoken en monsters. Ze dachten dat sommige dingen ongeluk brengen en andere geluk. Door de ontwikkeling van de wetenschap veranderde dat wel natuurlijk. Nu weten we meer over de bliksem bijvoorbeeld: opoe werd neergebliksemd omdat ze een stok droeg die de bliksem aantrok. En dwaallichtjes die je meelokken? Dat zijn geen vervloekte zielen maar gassen die ontsnappen uit het moeras.
- Maar toch blijven mensen ook nu nog bijgelovig! Kun je voorbeelden geven? Een zwarte kat tegenkomen, of onder een ladder doorlopen, dat brengt ongeluk. Een klavertje vier of een vallende ster zien brengt geluk. Sommige voetballers hebben hun speciale gelukstruitje.
- Ben jij soms bijgelovig..?
- Kan je voorbeelden vinden van het bijgeloof in dit boek?
 - “Darcy is ‘n vloek voor deze familie,” brabbelde papper. “Zij heeft er zes van gemaakt. Zij heeft de vloek over ons afgeroepen.” (p.30)
 - “De Moeraskoning verzon allerlei bijgeloof ... zodat de mensen niet tegen hem in opstand durfden te komen... De mensen werden overal bang voor, voor boeken en slimheid, voor eksters en zwarte katten, voor bloedmanen en zelfs voor hun eigen dochters.” (p.37)
 - “Het brengt vreselijk ongeluk als je naar de bloedmaan kijkt of als hij jou ziet. Vreselijk ongeluk! Dat weet iedereen!” (p.120)
- Wat vindt opoe van bijgeloof? Zij gaat er tegen in: “Bijgeloof doet ons kwaad. ‘t Verlamt ons van angst.” (p.30)
- Maar toch laat ze de meisjes het verhaal van de Moeraskoning uit haar geheime boekenkast lezen, waarom? “Zelfs als ze verzonnen zijn, zitten verhalen vol waarheid. Verhalen zijn de plek waar we leren en voelen en dromen.” (p.31) Opoe weet dat er wijze lessen zitten in verhalen; de legende van Gloria en Gytha leerde de meisjes bijvoorbeeld dat je maar beter niet in het drasland kunt verdwalen en ‘t verschil kunt zien tussen een dwaallicht en een waarachtig licht.” (p.39)
- Is dat ook zo voor de boeken die jullie lezen? Heb je iets opgestoken, ben je iets nieuws te weten gekomen?

2.3. Mooie en minder mooie plattelandsgebruiken

Folklore speelt een belangrijke rol in dit boek. In het woord hoor je het Engelse folk = volk en lore = overlevering. Het zijn gebruiken, verhalen en tradities die trouw in ere werden gehouden.

- Kun je er een paar noemen?
 - De voorjaarsbeloften (p.70)
 - De ceremonie van de voorjaarsvuren, de Groene Man en de Geest van de Aarde (p.75-89)
 - Sommige zijn minder mooi, zoals de duikstoel (p.20 en 189)
 - De begraafplaats met bomen voor iedere overledene. (p.72) Maar tegenwoordig planten mensen ook bomen om iemand te herinneren of om iets te vieren.
 - Willa wil een wilg. Welke boom zou jij kiezen?
- Ken je volksgebruiken van nu?
 - Paasvuren, het planten van de meiboom, het blazen op de midwinterhoorn, schutterijen, vendelzwaaien, Sinterklaas, de dag van de oude ambachten, volksdansen enz. En wist je dat vuurwerk op oudejaarsdag ook een heel oud gebruik is? Mensen dachten vroeger dat ze zo de boze geesten wegjaagden.

2.4. De gespleten ziel

Pas laat in het boek ontdekt Willa dat ze een tweelingbroer had die na de geboorte stierf. Dan begrijpt ze waarom ze zich soms zo eenzaam voelt: “Mijn andere helft. Ik ben me altijd bewust geweest van die leegte in me, die pijnlijke eenzaamheid.” (p.217)

Ze is een gespleten ziel. Al eerder in het boek heb je daar aanwijzingen voor gekregen: Over Gytha: “Wat is gespleten, Willa? Dat betekent dat ze zich verscheurd voelde, doormidden gescheurd.” (p.37)

Dat verdrietige, verscheurde gevoel dat altijd in me zit...” (p.164) Op pagina 39 geeft opoe zelf een hint: “‘Iemand zou die Moeraskoning moeten tegenhouden.’ mompelt Darcy ... Opoe gaf haar een kus. ‘Nog zo’n moedig wezen. Nog ‘n gespleten ziel misschien. ‘ ”

Maar Freya vindt dat iedereen gespleten is: “We worden bij de geboorte van onze moeder gespleten en door afstand en dood van de mensen van wie we houden. ... Maar dat wil niet zeggen dat we kapot zijn, of dat we alleen zijn.” (p.207)

→ Dat is wel heel wijs van Freya! Herken je dat gevoel?

2.5. Sterke vrouwen en nare mannen

→ Wat vind je van het beeld van vrouwen en moeders in dit boek?

Er is één onsympathieke vrouw in dit verhaal, en die wordt op het eind toch weer aardig: mevrouw Cooper. Maar verder zijn vrouwen én meisjes sterk, stoer, rechtvaardig, moedig, creatief, wijs en zorgzaam! Allereerst Opoe natuurlijk, maar ook Willa en haar zussen zijn geen doetjes. En hun overleden moeder May Fernsby schreef boeken ook al was het verboden.

Opoe weet: “ ‘n Dochter is niet minder waard dan een zoon.” (p. 218) en wil dat haar kleindochters zich niet laten intomen. (p.192)

→ De mannen komen er bekaaid van af... Papper, Silas en ook de Moeraskoning zijn bepaald geen fijne kerels! Wie zijn de normale, goedwillende mannen?

Fergus Moss en zijn vader. (p.75) de man Amos, die haar samen met zijn vrouw Sarah verzorgt als ze moeraskoorts heeft. (p.140)

2.6. En ook nog

- Moeraskoorts, of malaria kwam in België nog voor tot in 1939. De “bijtvliegjes” (p.135) zijn malariamuggen. Je kunt malaria nog steeds oplopen in bepaalde delen van de wereld. Gelukkig zijn er medicijnen want de ziekte is dodelijk.
- Willa zegt op bladzijde 222 dat Darcy “de veerman” van haar vader is, degene die hem in de wereld hierna zou afleveren. Dat komt uit de Griekse mythologie: de doden werden door de veerman Charon over een rivier naar het dodenrijk gevaren. Opoe heeft de meisjes dus vast ook met die verhalen kennis laten maken.
- Op bladzijde 269 zegt Didi over het hondje Donder: “Hij laat ons geen bonnet op zijn kop zetten, maar hij is toch wel lief.” Bonnet is zowel in het Engels als het Frans een muts !

VERDER LEZEN

- Thornhill / Pam Smy en Imme Dros (vert.) (Ploegsma, 2017)
 - Raven's gate / Anthony Horowitz en Jef van Gool (vert.) Clavis, 2015
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.